Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 225 (7115). • 24 ноябрь, 1979 йил ◆ ШАНБА • Баҳоси 2 тийин.

УЛУҒ ЛЕНИН ҒОЯЛАРИНИНГ ТАНТАНАСИ

В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хати 60 йиллигига бағишланган илмий-назарий конференция

Бутун совет халқи каби Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари ҳам Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хати 60 йиллигини кенг нишонламоқдалар. Бу хат Ўрта Осиёда социализм ва коммунизм тантанаси учун курашда асосий ҳужжат бўлиб қолди. Унда чор Россияси чекка ўлкаларининг иқтисодий ва маданий қолоқлигини тугатиш, ўлкани социалистик негизда қайта қуриш учун кураш вазифалари, форма ва методлари ленинча донолик билан аниқ белгилаб берилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси чақирган ва 23 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган илмий-амалий конференция шу шонли санага бағишланди. Конференция ишида Москва, Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларининг партия ходимлари, таниқли жамиятшунос олимлари қатнашдилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг директори академик **А. Г. Егоров** кириш нутқи сўзлаб конференцияни очди.

Бундан 60 йил муқаддам, деди у, В. И. Ленин «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хат ёзиб юборган эди. Бу хат партиямизнинг муҳим, программавий ҳужжатидир. Бу хат гражданлар урушининг қийин йилларида, ишчи-деҳқон давлатининг ҳаёт-мамоти учун синфий жанглар жуда қизғин тус олган бир пайтда ёзилган эди.

Ғоят қолоқ, империалистик ва гражданлар уруши натижасида вайрон бўлган мамлакатда, халқлар ўртасидаги ишончсизлик сарқитлари жуда кучли бўлган, баъзи халқлар ижтимоий-иқтисодий ривожланиш жиҳатидан бошқа халқлардан неча юз йиллаб орқада қолиб кетган кўп миллатли мамлакатда социализм қуриш нақадар қийинлигини В. И. Ленин жуда яхши тушунарди. Шу билан бирга В. И. Ленин халқ оммасининг Коммунистик партиянинг буюк ижодий кучига, унинг илмий асосланган миллий сиёсати интернационалистик принципларн кучига қаттиқ ишонарди.

Лениннинг хатида гап аслида собиқ чор Россиясининг энг орқада қолган шарқий чекка ўлкаларида бутун совет халқи билан биргаликда социалистик, коммунистик маданият чўққиларига кўтарилиш тўғрисида борар эди.

В. И. Лениннинг хати Совет Шарқи меҳнаткашларининг авангардига бебаҳо ёрдам берди. Бу авангард ўша пайтда ҳали оз сонли бўлиб, оммага сиёсий раҳбарлик қилиш соҳасида тузук тажриба орттирмаганлиги учун ҳам бу хат жуда бебаҳо бўлди. Аммо хатнинг аҳамияти шу билангина чекланмайди. У социалистик, коммунистик тараққиёт йўлида бутун инсониятнинг олға томон қиладиган ҳаракати йўлини кўрсатиб берди. Бу хат СССРда миллий масалани ҳал этишнинг социалистик методи буюк ролини, тажрибамизнинг халқаро аҳамиятини, унинг бутун дунё меҳнаткашларига, шу жумладан ҳали капитализмгача бўлган давр, ҳатто уруғчилик муносабатлари босқичида турган халқларга ҳам таъсирини алоҳида куч билан очиб берди.

Ўша пайтда айни Шарқда, ҳозирги Ўрта Осиё ва Закавказье республикаларида меҳнаткашларни, асосан деҳқонларни янги турмуш қурилишига жалб этиш формалари тўғрисидаги масала, айниқса ўткир бўлиб турар эди. Хатда рус ишчилар синфининг, меҳнаткаш деҳқонларининг Шарқ меҳнаткашлари билан интернационалистик муносабатларни йўлга қўйиш вазифаси зўр куч билан, тўла ҳажмда баён этиб берилди.

В. И. Ленин миллатларни ҳар томонлама ўзаро яқинлаштириш ва уларни равнақ топтириш тўғрисида ғамхўрлик қилиб, бу жараёнларни яхлит бир нарса деб билди. У айни социализм одамда жамики инсоний фазилатларни намоён этишига, пролетар интернационализми заминидагина одамларнинг миллий ҳис-туйғулари, миллий қадр-қиммати юзага келиб, гуллаб-яшнашига, миллий тенг ҳуқуқлилик, ўз миллатининг тақдирини ўзи эркин ҳал қилиши қарор топиб, халқлар ўртасидаги ишончни мустаҳкамлашга кўмаклашишига асосланди.

Ҳаёт В. И. Лениннинг ҳақлигини яққол исботлади. Шарқ халқлари чуқур ижтимоий ўзгаришлар жараёнида миллат бўлиб шаклланганлиги маълум. Россиянинг миллий чекка ўлкаларида социалистик революциянинг ғалабаси уларга озодлик келтирди, капитализмни четлаб социализм сари илдам ҳаракат қилиш учун уларга кенг йўл очиб берди.

Совет ҳокимияти Шарқ халқларининг талаб ва эҳтиёжларига жуда катта эътибор бериб келди, социализмнинг моддий асосларини вужудга келтиришда, ишчилар синфининг миллий кадрларини, миллий зиёлиларни тайёрлашда уларга зарур ёрдамни берди. Бу ҳокимият мазкур халқларни мустақил ҳаётга отлантириш, уларни ўзларига яқин ва тушунарли шакллардаги революцион-демократик ўзгартишлар орқали социалистик қурилишга жалб этиш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилди.

Халқлар ҳамдўстлиги СССР Иттифоқининг ташкил топганлиги бутун кўп миллатли мамлакатимиз каби Шарқ халқларининг ҳаётида ҳам жуда муҳим воқеа бўлди, ленинизм назарияси ва практикасининг, пролетар интернационализмининг тантанаси бўлди.

Етук социализм босқичида Совет Иттифоқи, СССР Конституциясига ёзиб қўйилганидек, «Совет халқи давлат бирлигининг тимсоли бўлиб, биргаликда коммунизм қуриш мақсадида барча миллатлар ва элатларни жипслаштиради». Ҳам иттифоқ, ҳам миллий давлатчиликнинг ривожи бизнинг мамлакатимизда биргаликда, пролетар, социалистик интернационализмнинг мустаҳкам негизида содир бўлмоқда. Мамлакатимизда вужудга келиб, мустаҳкамланган барча Совет республикаларининг халқ хўжаликларини ўз ичига олган халқ хўжалик комплекси яхлит, ягона социал-иқтисодий организмни ташкил этади.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки даврида айни ҳозиргидек умумхалқ социалистик давлатини орзу қилган эди. У халқларнинг келгусидаги ўзаро муносабатларини айни ҳозиргидек бўлади деб тушунган эди. Бинобарин, ҳозир В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» ёзган хати 60 йиллигини нишонлаш пайтида шу фикрни таъкидлаб ўтгим келади. Яна бир гап: Лениннинг планлари, унинг доно режалари мамлакатимиздаги ишчилар синфи, барча меҳнаткашларнинг авангарди, маслакдош курашчиларнинг интернационалистик ташкилоти бўлмиш Коммунистик партия раҳбарлигидагина амалга оширилди ва амалга оширилиши мумкин эди. Айни Ўрта Осиёда халқаро коммунистик ҳаракат тарихида биринчи марта капитализмгача бўлган давр муносабатлари устунлиги шароитида оммавий марксчи-ленинчи партияларни тузишдек жуда мураккаб вазифа ўртага қўйилиб, амалий равишда ҳал этилганлигини эсламай ўтиб бўлмайди.

Ўрта Осиё республикаларида ижтимоий-иқтисодий ва маданий турмушнинг ҳамма соҳаларида нақадар катта муваффақиятларга эришилганини Ўзбекистон ССР мисолида кўрса бўлади. Энг жарангдор сўзлардан ҳам яққолроқ бўлган атиги икки рақамни айтиб ўтаман. Революциядан аввалги даврга нисбатан республикадаги маҳсулотнинг жами ҳажми 1978 йилда 71 баравар кўпайди. Ҳозир Ўзбекистонда 1914 йилда бутун чор Россиясида бўлганидан қарийб икки баравар кўп студент бор. Мана шуларнинг ҳаммаси доно ленинча миллий сиёсатнинг, ўзбек халқи хормай-толмай қилаётган ижодий меҳнатнинг натижасидир, мамлакатимизда Ленин партияси раҳбарлигида амалга оширилган буюк ўзгаришларнинг, СССРдаги барча миллат ва элатлар самарали қардошларча ҳамкорлигининг натижасидир.

Шак-шубҳа йўқки, Совет ҳокимиятининг илгариги чор Россияси қолоқ чекка ўлкаларидаги улуғвор зафарлари сўнмас халқаро аҳамиятга моликдир. В. И. Ленин «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатида: «Совет ишчи-деҳқон республикасининг кучсиз, шу дамгача эзилган, мазлум халқларга муносабати бутун Осиё учун ва жаҳондаги ҳамма мустамлакалар учун, минглаб ва миллионлаб кишилар учун амалий аҳамиятга эга бўлади» деб ёзганида айни мана шуларни олдиндан пайқаган эди.

Совет Шарқининг халқлари эришган иқтисодий ва маданий ривожланишдаги улуғвор муваффақиятлар тажрибамизнинг Ер курраси, айниқса Осиё, Африка, Лотин Америкаси халқларига таъсирини кучайтирди. Халқларнинг қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлиги соҳасидаги тажрибамиз, шу жумладан, Закавказье, Ўрта Осиё ва Қозоғистон Совет республикаларининг тажрибаси чет мамлакатларнинг халқлари учун зўр жозиба кучига эга бўлиб, социалистик ривожланиш истиқболини танлаб олган Шарқ мамлакатларида тобора кенг кўламда қўлланилмоқда.

Биз, совет кишилари партиямизнинг ҳамиша ленинизм ғоялари ва принципларига амал қилиб келаётганлиги билан, бутун тараққийпарвар инсониятнинг манфаатларини кўзлаб келганлиги ва кўзлаётганлиги билан фахрланамиз. Ҳозирги шароитда халқаро вазиятда содир бўлган жамики ижобий ўзгаришлар бизнинг ленинча ташқи сиёсатимиз билан, Марказий Комитетнинг, унинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюросининг актив собитқадам фаолияти билан боғланганлиги учун фахрланамиз.

Интернационал, узлуксиз ривожланувчи таълимот — марксизм-ленинизм ғалаба қозонишнинг улуғ фанидирки, империализмга қарши, капиталистик ёллаш қуллигига қарши курашда ҳам, янги турмуш қуриш соҳасидаги ишда ҳам шу фанга амал қилмай туриб муваффақиятга умид боғлаб бўлмайди. Улуғ Лениннинг ғоялари бизга социалистик, коммунистик қурилишнинг мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга ёрдам бермоқда.

Ленинизм ғоялари бизни империализмга қарши, тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун муштарак курашда халқаро ишчилар синфининг, ҳозирги замондаги барча революцион кучларнинг бирлигини, жаҳон социалистик ҳамдўстлиги иттифоқини мустаҳкамлашга ўргатади.

Назарий конференциямиз илмий билимларни янада кўпайтиришга ёрдам беради ва ҳаёт ўртага қўяётган амалий вазифаларни ҳал этишга яхши хизмат қилади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсизлар, деди А. Г. Егоров ўз нутқининг охирида.

Илмий-назарий конференцияда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** «Улуғ Ленин ғояларининг тантанаси» мавзуида доклад қилди.

Яна беш ойдан кейин, деди докладчи, совет кишилари ва бутун тараққийпарвар инсоният Коммунистик партия билан Совет давлатининг асосчиси, марксизмнинг доҳий назариётчиси, халқаро ишчилар синфининг улуғ йўлбошчиси, бутун дунё меҳнаткашларининг устози ва дўсти — Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини тантанали равишда шодиёна нишонлайди. Лениннинг бўлажак юбилейига тайёргарлик Владимир Ильич номи билан бевосита боғланган яна бир унутилмас воқеа, Совет Шарқи халқларига айниқса азиз ва қадрли воқеа билан бир вақтга тўғри келди. Улуғ Ленин 60 йил муқаддам «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» илҳомбахш хат юборди. Бу хат ўлка коммунистлари, барча меҳнаткашларининг жанговар ҳаракат программаси, Ўрта Осиё диёрида янги турмуш қуришнинг ҳали ҳеч ким ўтмаган йўлида йўлчи юлдуз бўлиб қолди.

Чуқур ишонч, умидворлик ва инсоний ғамхўрлик руҳи билан суғорилган мана шу чинакам ленинча доно ҳужжатда коммунистик партиянинг Ўрта Осиёдаги асосий вазифалари таърифлаб берилди, ўлка меҳнаткашларига ҳар томонлама сиёсий, иқтисодий, маданий ва ҳарбий ёрдамни ташкил этиш йўллари кўрсатилди. Унда илгари орқада қолган халқларнинг социализм йўлидан жадал ривожланиши учун пролетар интернационализми ғояларининг аҳамияти очиб берилди, Совет Шарқидаги социалистик туб ўзгартишлар тажрибасининг халқаро аҳамияти таъкидланди.

Докладчи Ленин хат ёзган пайт арафасидаги вазиятни тасвирлайди. 1919 йил бошларида Тошкентда Советларга қарши қуролли исён кўтарилди. Чекка жойларда аксилинқилобчи босмачилар ҳаракати бедодлик қилар эди. Хива хонлиги ва Бухоро амирлигининг меҳнаткашлари ўрта асрчилик истибдоди режими азобини тортар эди.

Ўлкада мустамлакачилик режими, феодализм ва капитализмнинг аянчли сарқити ҳар қадамда ўзини кўрсатиб турарди. Қишлоқ ва овулларда ҳали капитализмгача бўлган ишлаб чиқариш муносабатларининг қолдиқлари ҳукм сурарди. Ҳамма жойда аҳоли ёппасига саводсиз бўлиб, диний фанатизм, жаҳолат ва нодонлик сезилиб турарди. Мусулмон руҳонийларининг реакцион кайфиятдаги юқори қатламлари, бойлар ва уларнинг гумашталари мана шуларнинг ҳаммасидан советларга қарши мақсадларда фойдаланишга уриндилар.

Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети ва РСФСР Халқ Комиссарлари Совети вазиятнинг мураккаблигини ҳисобга олиб, 1919 йил 8 октябрда Владимир Ильич Лениннинг ташаббуси билан Туркистон ишлари комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Коммунистик партия билан совет давлатининг атоқли арбоблари комиссия составига киритилди.

Комиссия аъзолари Тошкентга юборилиши муносабати билан Владимир Ильич Ленин Туркистон коммунистларига шахсан мурожаат қилишни зарур деб топди.

Ш. Р. Рашидов тарихий ҳужжат текстини ўқиб эшиттиради.

— Ҳозир, орадан олтмиш йил ўтган бир пайтда,— деб таъкидлайди у,— Ленин муждасининг мағзини қайта-қайта чақар эканмиз, унда Лениннинг лўнда ва маънодор, содда ва доно сўзлари нақадар узвий равишда, чамбарчас боғланиб кетганини айниқса равшан ҳис этамиз.

Матбуотда эълон қилинган, Туркистон Компартиясининг ўлка комитети ва мусулмонлар бюроси билан Туркистон Марказий Ижроия Комитети Президиумининг қўшма мажлисида, сўнгра эса бешинчи ўлка партия конференциясида ўқиб эшиттирилган, кўпдан-кўп партия йиғилишларида ва митингларда муҳокама қилинган бу хат Лениннинг, партия Марказий Комитетининг ўлка партия ташкилотига, барча коммунистларига ғоят зўр ишончи белгиси деб, доно наказ деб, ҳаракатга жанговар даъват деб завқ-шавқ билан кутиб олинди.

«Сизнинг биз, туркистонлик коммунистларга йўллаган хатингиз бу ерда, Шарқда бутун сиёсатимизнинг муштоқлик билан кутилган дастурул амали бўлди, дейилган эди бешинчи ўлка партия конференциясининг Ленинга юборган хатида.— Партиямиз белгилаган вазифаларни... шараф билан бажаришимизга ишончимиз комил».

Ленин юборган кишилар Туркистоннинг партия ва совет органларига нақадар катта ёрдам беришгани яхши маълум. Ўрта Осиёдаги бошқа ҳамма халқлар қатори ўзбек халқи ҳам Туркистон комиссиясининг атоқли арбоблари — Валериан Владимирович Куйбишев, Михаил Васильевич Фрунзе, Ян Эрнестович Рудзутак, Шалва Зурабович Элиава ва синалган ленинчилар гвардиясининг бошқа шонли намояндалари порлоқ ва олижаноб хотирасини ҳамиша эсда тутади.

Ўрта Осиёни, бутун Совет Шарқини сиёсий, иқтисодий ва маданий равнақ топтириш ва гуллатиб-яшнатишни Ленин халқаро аҳамиятга молик вазифа деб билди. Бу ерда большевиклар миллий масала юзасидан ўз программасига ёзиб қўйган қоидаларни амалда рўёбга чиқариш ҳуқуқи ва маҳоратини кўрсатиш учун бутун инсоният олдида имтиҳондан ўтдилар. Бу ерда улар социалистик революция туфайли асрий қуллик ва зулмдан халос бўлиб, Коммунистлар партияси томонидан янги, эркин ва бахтиёр ҳаёт учун курашга отлантирилган кишилар нималарга қодир эканини чет эл шарқининг мазлум халқлари олдида намойиш этишлари лозим эди.

Доҳий Ленин Ўрта Осиё халқлари турмушидаги туб ўзгаришлар бешигини тебратганлиги партия билан халқ учун улуғ бахт бўлди. Владимир Ильич кундалик ишларнинг кўпдан-кўп зарур вазифаларини ҳал этиш билан бевосита шуғулланар экан, кичик иш замиридаги катта аҳамиятни кўра билар, олис замонларга назар ташлай олар, Ўрта Осиёдаги партия ва совет қурилишининг дастлабки тажрибасини чуқур ўрганар ва синчиклаб умумлаштирар эди.

Ленин шу тажрибадан принципиал ва тағ заминли тўғри назарий ва амалий хулосалар чиқариш, Коммунистик партиянинг Ўрта Осиёдаги стратегияси ва тактикасини белгилаб берган хулосалар чиқариш имкониятини берадиган ҳамма нарсаларни мисқоллаб тўплар эди.

Ленин машҳур «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатида баён этилган фикр ва қоидаларни тинимсиз бойитиб, ижодий ривожлантиришни давом эттирди. Лениннинг Шарқ халқлари коммунистик ташкилотларининг 1919 йил ноябрида бўлиб ўтган иккинчи Бутунроссия съездидаги докладини, унинг ўша йили декабрида Элиава номига ёзган хатини, «РКП(б)нинг Туркистондаги асосий вазифалари тўғрисида» Партия Марказий Комитети қарори лойиҳаси хусусидаги жуда муҳим мулоҳазаларини, Лениннинг Коминтерн II конгрессида ва Советларнинг Бутунроссия VIII съездида сўзлаган нутқларини ва Лениннинг кўпгина бошқа ҳужжатларини эслатиб ўтиш кифоя қилади, бу ҳужжатларда совет ва чет эл шарқига катта эътибор берилган.

(Давоми 2-бетда).

ОБЛАСТЬ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ИЛҒОРЛАР САФИДА

Олтин кузнинг олтин дамларидан самарали фойдаланаётган пахтакорлар республикамизнинг 5 миллион 700 минг тонналик «оқ олтин» хирмонига муносиб ҳисса қўшиш учун курашмоқдалар. Мажбурият ҳисобига дурдона топшираётган хўжаликлар сафи тобора кенгаяётир. 2-«Пискент» совхози заршунослари ҳозирга қадар эл хирмонига 9250 тоннадан ортиқ пахта тўкдилар. Мажбуриятларини шараф билан удалладилар. Бу ҳосилнинг 7200 тоннадан ортиғи «зангори кема»ларда терилди.

Совхознинг Х. Бегматов, М. Дадаев, Б. Дўстбеков ўртоқлар бошлиқ бригадаларида гектаридан 33 —34 центнердан ҳосил олинди. Жуда кўп бригадалар ҳосилдорликни 37— 40 центнерга етказдилар.

* * *

Ғалаба районидаги Энгельс номли колхозда ҳозиргача ҳар гектаридан 43 центнердан хирмон кўтарилди. Машъал хўжалик деҳқонлари ҳосилдорликни 44 центнерга етказишга бел боғлаганлар.

«Оққўрғон» совхози пахтакорлари ҳам юксак социалистик мажбуриятларини муваффақиятли уддаладилар.

Пахтазорларда йиғим-терим қизғин давом эттирилмоқда. Кузги-қишки тадбирлар ҳам сифатли бажарилиб, мўл ҳосилга замин тайёрланмоқда.

БАЛЛИ, ҲАШАРЧИЛАР

Деҳқонларга мададкор бўлаётган ҳашарчиларнинг ҳимматига қойилмиз.

Пискент районидаги «Гулистон» колхозида меҳнат қилаётган Тошкент савдо техникуми талабалари ҳозирги кунга қадар 380 тоннадан ортиқ пахта териб бердилар. 344 ёрдамчи кунига 7—8 тонна пахта термоқда. Т. Жўраев, Т. Абдураҳмонов, И. Қўзибоев, Б. Жўраев сингари ҳашарчилар ҳозиргача хирмонга бир ярим— икки тонналан «оқ олтин» тўкдилар. Улар кунига 40— 45 килограммдан пахта териб, социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар.

* * *

Ўрта Чирчиқ районидаги «Коммунизм» колхозида Чирчиқдаги 12-шаҳар ҳунар-техника билим юртидан келган 360 ёрдамчининг шу кунгача терган пахтаси 300 тоннадан ортиб кетди. Улар ўтган куни хирмонга 20 тонна пахта топширдилар. Ҳар бир ҳашарчининг кундалик ўртача иш унумдорлиги 55 — 57 килограммданга тўғри келмоқда.

* * *

Оққўрғон районидаги Вотинцев номли колхоз далаларида пахта тераётган Оҳангарон районидаги Шерозий номли 26-мактаб ўқувчилари ҳам қишлоқ меҳнаткашларининг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ЮЗАСИДАН 23 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — районлар, иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта, учинчи устун — мавсум бошидан буён, тўртинчи устун — шу жумладан машинада мавсум бошидан буён терилгани (умумий пахта тайёрлаш ҳажмига нисбатан процент ҳисобида).

БЎКА	0,50	117,51	111,92
КОММУНИСТИК	0,21	111,21	101,05
ЧИНОЗ	0,70	110,47	105,11
ҒАЛАБА	0,55	110,16	106,86
БЕКОБОД	0,61	109,53	106,00
ЎРТА ЧИРЧИҚ	0,77	109,39	106,02
ПИСКЕНТ	0,58	108,43	108,89
ОҚҚЎРҒОН	0,51	108,02	101,62
ЯНГИЙЎЛ	0,85	107,94	104,86
ОБЛАСТЬ БЎЙИЧА:	0,65	110,08	106,11

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТИ ПАХТАКОРЛАРИНИНГ МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Жиззах области қишлоқ хўжалигининг ходимлари ва барча меҳнаткашлари партия XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети 1978 йил июль Пленумининг қарорларини изчиллик билан амалга ошира бориб, оғир об-ҳаво шароитларини бартараф этиб 22 ноябрда 1979 йилги пахта тайёрлаш умумий ҳажмини муваффақиятли бажардилар. Тайёрлов пунктларига қўриқ ернинг 312 минг тоннадан кўп пахтаси келтирилди. Бу пахтанинг 80 процентти машина бункерларидан тўкилди.

Областдаги барча районларнинг пахтакорлари план бажарилишига муносиб ҳисса қўшдилар.

Арнасой, Зомин, Октябрь, Дўстлик, Мирзачўл районларида, кўпгина колхоз ва совхозларда социалистик мажбуриятлар ҳисобидан пахта тайёрланмоқда. Пахтакор районининг пахтакорлари планни бажаришга яқинлашиб қолдилар, Жиззах районининг хўжаликлари етиштирилган жами ҳосилни териб олиш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар. Область бу йил дон, сабзавот, қовун-тарвуз, ҳўл мева ва узум, пилла, жун, қоракўл тери тайёрлаш планларини анча ошириб бажарди. Гўшт, сут ва тухум илдам суръатлар билан тайёрланмоқда.

Чўлқуварлар бу муваффақиятларга КПСС Марказий Комитети ҳамда Совет ҳукуматининг катта ғамхўрлиги ва ёрдами туфайли, область пахтакорлари, механизаторлари, барча меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати ва юксак маҳорати туфайли эришдилар.

Шу кунларда пахта далаларида етиштирилган бутун ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олиш ва зиммадаги юксак социалистик мажбуриятларни бажариш учун долзарб ишлар мароми сусайтирилмаяпти.

Айни маҳалда 1980 йил ҳосили учун яхши замин яратиш ва чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш юзасидан кузги-қишки тадбирлар комплекси авж олдирилмоқда.

ЎРИМ-ЙИҒИМ ТУГАДИ

Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг Константин Ким бошлиқ бригадаси ҳар гектар ердан 246 центнердан каноп пояси йиғиштириб олди. Бу эса областдаги энг юқори ҳосилдорликдир. Лубкорлар илғор агротехника усулларини, фан ва техника ютуқларини жорий қилиш туфайли ана шундай натижаларга эришдилар.

Тошкент областидаги бошқа колхоз ва совхозларнинг деҳқонлари ҳам етиштирилган мўл каноп ҳосилини йиғиштириб олдилар. Ҳозир ана шу техника экинини ўриб-йиғиб олиш ниҳоясига етди. Маҳсулотни қайта ишлайдиган заводларга 315 минг тонна каноп пояси жўнатилди. Бу эса ўтган йилдагидан 22 минг тонна кўпдир.

(ЎзТАГ мухбири).

ИЛҒОР ҚУРИЛИШ КОЛЛЕКТИВЛАРИГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети республиканинг энг муҳим қурилишларида қурилиш ва монтаж ташкилотлари социалистик мусобақасининг 1979 йил октябрь ойидаги якунларини кўриб чиқдилар.

Қурилиш ва монтаж ташкилотларининг коллективлари **«Электрохимпром» Чирчиқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг капролактам ишлаб чиқарадиган объектлари комплекси қурилишини** жадаллаштириш учун зўр ижодий кўтаринкилик билан мусобақалашмоқдалар.

Бу ерда СССР энергетика ва электрлаштириш министрлигига қарашли **«Средазэнергомонтаж» трестининг Ўзбекистон монтаж бошқармаси** коллективи (бошлиғи ўртоқ Колосов, партия ташкилотининг секретари ўртоқ Шалявин, қурилиш касаба союз комитетининг раиси ўртоқ Панасенко, комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ Черних) октябрь ойидаги иш якунларига кўра социалистик мусобақа ғолиби деб топилди.

Бу коллективга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи ҳамда пул мукофоти берилди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли **«Узстроймеханизация» трестининг 93-механизациялашган кўчма колоннаси** коллективи, шунингдек Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигига қарашли **«Средазтепломонтаж» трестининг «Тепломонтаж» монтаж бошқармаси** коллективи «Электрохимпром» Чирчиқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг капролактам ишлаб чиқарадиган объектлар комплекси қурилишида октябрь ойида яхши ишлаганлиги қайд этилди.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли **«Узтрансспецстрой» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Олмалиқ ихтисослашган бошқармаси** коллективи (бошлиғи ўртоқ Сайдуллаев, партия ташкилотининг секретари ўртоқ Муҳамедов, қурилиш касаба союз комитетининг раиси ўртоқ Аверьянова, комсомол ташкилотининг секретари ўртоқ Коробкова), **В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинати объектларини** жадал қуриш учун ўтказилаётган социалистик мусобақа якунларига кўра октябрь ойида энг яхши натижаларга эришди.

Бу коллективга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг кўчма Қизил байроғи ҳамда пул мукофоти берилди.

Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигига қарашли **93-махсус трестининг «Промтехмонтаж» Олмалиқ монтаж бошқармасининг** коллективи, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли **«Алмаликсвинецстрой» тресты 345-механизациялашган кўчма колоннасининг** коллективи В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинати қурилишида октябрь ойида яхши ишлаганлиги қайд қилинди.

ПАРРАНДАЧИЛИК ХАЗИНАСИ БОЙИМОҚДА

ГАЛЛАНДИЯ олимлари 1977 йили янги зот парранда яратиб, уни дунё миқёсида кенг тарқатишга муваффақ бўлган эдилар. Наслдор оқ леггорн зотли бу паррандаларнинг 72 ҳафталик ёшидаги тирик вазни 1,6—1,9 килограммга етиб, ҳар биридан 260—295 дона тухум олинарди. Тухумларнинг ўртача оғирлиги 60 граммданга тўғри келарди.

Яқинда «Хайсекс—Браун» деб аталувчи янги парранда зоти яратилди. Бу зотдор товуқларнинг 72 ҳафталик ёшидаги тирик вазни 2,2—2,5 килограмм бўлиб, ҳар бири 280 донадан тухум беради. Тухумнинг оғирлиги 63 граммга етади.

«Хайсекс—Браун» зотининг муҳим афзаллиги шундаки, саноатлаштирилган паррандачиликда энг мураккаб технологик жараён ҳисобланган жўжаларни хўрозчаларга ва макиёнларга ажратиш усулини кескин яхшилади. Илгари эса бу жараён даврида жўжалар кўп уриниб, шикастланарди. Бундан ташқари жўжаларни ажратиш давригача бирга боқилиб, кўп маблағ беҳуда сарф бўларди. Шунингдек, жўжаларни ажратиш усули такомиллашмаганлиги сабабли кўплаб хатога йўл қўйиларди.

Янги зотли жўжаларни эса бир кунлик давридаёқ янглишмай ажратиш мумкин. Чунки, хўрозчалар сарғиш—оқ тусда, макиёнлар эса жигарранг тусда бўлади.

Дунёда биринчи марта кашф этилган бу қулай усул ҳозир Бўстонлиқ паррандачилик фабрикасида қўлланилмоқда.

УЛУҒ ЛЕНИН ҒОЯЛАРИНИНГ ТАНТАНАСИ

(Боши 1-бетда).

Лениннинг илгари орқада қолган халқларнинг муайян тарихий шароитларда капитализмни четлаб феодализмдан социализмга ўтиш имконияти тўғрисидаги қоидаси бениҳоя муҳим назарий ва амалий аҳамиятга эгадир. Бу қоидани Ленин 1920 йилда Коминтерннинг иккинчи конгрессида сўзлаган нутқида жуда тўла-тўкис таърифлаб берди.

Лениннинг социализм қуриш — индустрияллаш, деҳқон хўжаликларини кооперациялаш, маданий революция, миллий масалани тўғри ҳал этиш ғоялари Совет Шарқининг барча халқлари учун равшан ва тушунарли бўлиб чиқди. Бу ғоялар ҳар бир халқ ижтимоий-иқтисодий ва маданий турмушининг ўзига хос шароитларига мувофиқ равишда амалга оширилди. Омманинг жамиятни ижтимоий жиҳатдан қайта қуришга тайёрлик даражаси пухта ҳисобга олинди.

В. И. Лениннинг ташаббуси билан 1918 йилда РСФСР составида Туркистон Автоном Совет Социалистик Республикасининг ташкил этилиши шарқ халқларининг совет миллий давлатчилигини вужудга келтиришдаги биринчи қадам бўлди.

1920 йилда Бухоро ва Хоразм Халқ Совет республикаларининг барпо этилганлиги ўлка халқларига нисбатан имкони борича кўпроқ эътибор ва хушмуомалалик кўрсатиш зарурлиги, конкрет маҳаллий хусусиятларни ҳисобга олиш тўғрисидаги ленинча ғояларнинг яққол ифодаси бўлди.

Ўрта Осиё халқларининг орзу-умидлари, уларнинг ўз совет давлатчилигини вужудга келтириш муддаоси, пировард натижада миллий-давлат чегараланишига ва ўлкада экономика, маданият ва турмушнинг маҳаллий хусусиятларини ҳисобга олиб янги совет миллий республикалари тузилишига муқаррар равишда олиб боришини Ленин башорат қилди.

Лениннинг миллатлар ўз тақдирини ўзи белгилаши ҳуқуқи тўғрисидаги қоидасига асосланиб, Ўрта Осиё халқларининг хоҳиш-иродасини ҳисобга олиб, 1924 йилда Коммунистик партия раҳбарлигида Туркистон, Бухоро ва Хоразмда миллий-давлат чегараланиши ўтказилди. Мана шу тарихий иш натижасида Ўрта Осиёда Ўзбекистон ва Туркманистон суверен республикалари ҳамда бошқа давлат бирликлари барпо этилди.

Совет республикаларининг ихтиёрий давлат бирлашмасида жипслашган ўзбек, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман ва қорақалпоқ халқларининг миллий давлатчилиги вужудга келганлиги ленинча миллий сиёсат — халқларнинг сиёсий тенг ҳуқуқлилиги асосий принципи рўёбга чиққанлигининг ифодаси бўлди.

Партия доҳий йўл-йўриқларини бажара бориб, ўтмишдаги мазлум миллат ва элатларнинг иқтисодий ва маданий қолоқлигини тугатиш соҳасида улуғвор ишларни амалга оширди. Лениннинг Ўрта Осиё халқларига ҳар томонлама қардошларча ёрдам бериш тўғрисидаги васияти изчиллик билан амалга оширилганлиги бу тарихий вазифани муваффақиятли ҳал этишнинг энг муҳим воситаси бўлди.

«Миллий чекка ўлкалар қолоқлигини тугатиш, уларни жадал ривожлантириш йўлида ана шундай ёрдам беришни, зўр куч-ғайрат сарфлашга ва тўғрисини айтганда қурбонлар беришга тайёр бўлиб туришни Ленин Россия пролетариатининг олий интернационал бурчи деб васият қилган эди,— деди ўртоқ Л. И. Брежнев.— Рус ишчилар синфи, рус халқи бу бурчни шараф билан бажардилар. Аслида бу — бутун бир синфнинг, бутун бир халқнинг интернационализм йўлида кўрсатган шонли жасорати бўлди, ватанимизнинг барча халқлари ана шу жасоратни ҳеч қачон унутмайдилар».

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ Москва, Ленинград, Урал, Украина шаҳарларининг ва мамлакат бошқа саноат марказларининг меҳнаткашлари Ўзбекистонга кўп миқдорда станоклар ва асбоб-ускуналар, тошкўмир, нефть маҳсулотлари, чўян, пўлат, бинокорлик материаллари етказиб бердилар.

Партия республикага тажрибали ишчилар, инженерлар, олимлар ва хўжалик ходимларини юборди. Урал ва Запорожье металлурглари ўзбекларга пўлат эритишни ўргатдилар, Донбасс ва Кузбасс шахтёрлари Ангрен кўмирчиларига «қора олтин»нинг дастлабки қатламларини қазиб олишда ёрдам бердилар, Боку нефтчилари ўзбек пармаловчилари билан ёнма-ён туриб Фарғона нефть хазиналарининг кўзини очдилар, Иваново тўқимачилари бизнинг тўқувчиларимизга тўқув агрегатларида ишлашни ўргатдилар. Бошқирдистон, Татаристон ва Ставрополдан келган миришкорлар бизга газ қазиб олиш ва магистрал газ қувурлари қуриш методларини, Магадан ва Урал олтин қазувчилари асил металл ажратиб олиш тажрибасини ўргатдилар. Москва, Ленинград ва Украина метросозлари республика пойтахтида Ўрта Осиёда биринчи метрополитенни қуришда ёрдам бердилар.

Совет кишилари ўзаро ёрдами ва мустаҳкам ҳамкорлигининг, улуғ дўстлигимиз ва жипслигимизнинг ажабтовур намуналарини кўрсатувчи яна кўпгина мисолларни айтиш мумкин. Буни бутун дунё яхши билади.

Ленинча дўстликнинг баҳодирона кучи урушдан олдинги даврда, Улуғ Ватан урушининг жанг майдонларидагина эмас, балки Тошкентни қайта тиклаш йилларида ҳам яққол намоён бўлди, бу дўстлик коммунизм қурилишининг қудратли тезлатгичи бўлиб хизмат қилиб келди ва хизмат қилаверади.

Ўзбекистоннинг ҳозирги иқтисодий потенциали жуда катта. У юздан ортиқ тармоққа мансуб бўлган 1400 та йирик корхонани ўз ичига олади. Энергетика ва электр техника, химия ва электроника, самолётсозлик ва машинасозлик республиканинг ҳозирги индустриал қиёфасини белгилаб турибди. Ўзбекистон трактор ва экскаваторлар, самолётлар, пахта териш комбайнлари ва тўқимачилик машиналари ишлаб чиқармоқда. Бизнинг республикамиз пахта етиштириш, териш, ташиш ва қайта ишлаш соҳасидаги ҳамма ишларнинг бутун комплекси учун агрегатлар ва машиналар ишлаб чиқарадиган асосий базадир. Бу машиналар барча пахтакор республикаларнинг далаларида, шунингдек чет элларда ишлатилмоқда.

Ўзбекистон ССР ташкил этилган йил — бутун 1924 йилда ишлаб чиқарилган миқдордаги саноат маҳсулотларини республика заводлари, фабрикалари ва бирлашмалари ҳозир икки кун ичида ишлаб чиқармоқда.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши интенсив ривожланиш йўлига узил-кесил ўтиб олди. Ҳозир республикада 1700 тадан кўпроқ колхоз ва совхоз бор. Далаларда 170 мингта трактор, 34 мингта пахта териш комбайни, пахтачилик учун юз минглаб тиркама ва осма машиналар, 40 мингтадан кўпроқ юк автомобили ишлаб турибди.

Ўзбекистон пилла, қоракўл тери, луб экинлари ҳосили етиштириш жиҳатидан мамлакатда биринчи ўринда турибди, кўп миқдорда дон, айниқса шоли етиштирмоқда, мўл-кўл мева-сабзавот маҳсулотлари етказиб бермоқда. Чорвачиликнинг маҳсулдорлиги йил сайин кўпаймоқда.

Пахта Ўзбекистон меҳнаткашларининг, бутун совет халқининг энг катта бойлигидир. Социалистик ўзгартишлар йиллари мобайнида республикада ялпи пахта ҳосили ўн баравардан зиёд кўпайди ва ҳозирнинг ўзидаёқ йилига беш ярим миллион тонналик маррадан муттасил ўзиб кетди. Ҳосилдорлик уч баравардан зиёд ортиб, гектар бошига 9 центнердан 30 центнерга етди. Бу — дунёдаги энг юқори кўрсаткичларнинг биридир.

Шу кунларда республикамиз пахтакорлари, барча меҳнаткашлари мураккаб иқлим шароитларида ҳосил учун сабот билан курашмоқдалар. Биз партия билан халққа берган сўзимизнинг устидан чиқишимизга ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ — жуда яқин кунларда Ўзбекистоннинг 5 миллион 700 минг тонна «оқ олтини» топширилганлиги тўғрисида мамлакатга рапорт берамиз.

Ўзбекистоннинг маданий қурилиш соҳасидаги муваффақиятлари бутун дунёга маълум. Революциядан аввал Туркистон ўлкаси территориясида биронта олий ўқув юрти бўлмаган эди, ҳозир Ўзбекистоннинг ўзида 43 та олий ўқув юрти, 206 та ўрта махсус ўқув юрти, тўққиз ярим мингта мактаб бўлиб, уларда беш миллионга яқин студент ва ўқувчи таълим олмоқда. Ҳар 10 минг кишига тўғри келадиган студентлар сони жиҳатидан республика Европанинг энг катта капиталистик давлатларидан ўзиб кетди.

Илм-фан тез суръатлар билан ривожланмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мамлакатнинг энг катта илмий марказларидан бири ҳисобланади. 32 мингга яқин илмий-педагог ходимлар илм-фан соҳасида илҳом билан меҳнат қилмоқда. Ўзбекистон олимлари ватан ва жаҳон фани ривожига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Маънавий ва эстетик ривож топишнинг хилма-хил воситалари: китоб нашриётчилиги, радио, телевидение, матбуот, театрлар, концерт заллари, кутубхоналар, музейлар, сурат галереялари, маданият ва истироҳат боғлари республика меҳнаткашларига хизмат қилмоқда.

Социалистик ўзгартишлар халқ ижодий кучларини ҳар томонлама қулф урдирди. Шаклан миллий, мазмунан социалистик адабиёт ва санъат вужудга келтирилганлиги бунинг ажойиб натижаси бўлди.

Экономика, фан ва маданият ривожланган сайин халқнинг моддий фаровонлиги муттасил юксалиб, республиканинг миллий даромади кўпаймоқда. 1960 йилдагига нисбатан миллий даромад уч баравар кўпайди. Мана шуларнинг ҳаммаси одамларнинг турмуш ва маишат укладида чуқур ўзгаришларга олиб борди.

Совет ҳокимияти йилларида халқнинг уй-жой маиший шароитлари тубдан ўзгарди. Тўққизинчи беш йиллик ва ўнинчи беш йилликнинг тўрт йили мобайнидагина Ўзбекистон меҳнаткашлари 45 миллион квадрат метр шинам уй-жой олдилар. Бунинг маъноси шуки, беш миллиондан кўпроқ аҳоли қувонч билан янги уйларга кўчиб кирди.

Ҳа, қадимий ўзбеклар диёрида эртаклардагидек чинакам ўзгаришлар содир бўлди. Бу ўлка эркин, бадавлат ва серҳосил бўлиб қолди. Аммо, партия тарбиялаб вояга етказган, коммунизмнинг актив қурувчилари бўлган одамлар бизнинг энг катта бойлигимиздир. Марксча-ленинча дунёқараш, совет, социалистик турмуш тарзи одамларимиз маънавий ҳаётининг асоси, уларнинг янги дунё учун курашдаги ғоявий қуроли бўлиб қолди.

Ўтмишга мутлақо ўхшамайдиган ҳозирги Ўзбекистон воқелиги, республикамизнинг тарихий зафарлари — Коммунистик партия ленинча миллий сиёсати тантанасининг яққол далилидир.

«Совет Ўрта Осиёси гуллаб-яшнаганлиги, унинг тез суръатлар билан олға бораётганлиги шонли Коммунистик партиямиз ленинча миллий сиёсатининг бевосита натижасидир,— деди ўртоқ Л. И. Брежнев Ўзбекистон республикасига Халқлар Дўстлиги орденини топшириш пайтида.— Бу сиёсат интернационализм принципларига асосланган; у ўзини озод қилиш билан бирга барча мазлум халқлар оммасини ҳам озод қилаётган ишчилар синфининг тарихий бурчи конкрет ишларда мужассамлашаётганлигини кўрсатувчи ёрқин намунадир. Бу сиёсат Шарқ революцион оммасининг мустақил тарихий яратувчилик билан шуғулланиш учун жуда катта имкониятлари борлигини ва бу бунёдкорлик тўла-тўкис ишга солиниши учун ҳамма чораларни кўраётганлигини тушунишимиздан келиб чиқди ва муттасил келиб чиқмоқда».

Мамлакатимизда сифат жиҳатидан янги миллатлараро алоқалар ва муносабатлар — социалистик миллий муносабатлар қарор топганлиги партия ленинча миллий сиёсатининг энг муҳим натижаларидан бири бўлди. Барча миллат ва элатларнинг дўстлиги ҳамда қардошларча ҳамкорлиги шу муносабатларнинг ёрқин ифодасидир.

Ўзбек халқи турмушдаги барча тарихий ўзгаришларга, республика экономикаси ва маданиятни ривожлантиришдаги мислсиз муваффақиятларга Коммунистик партиянинг доно ленинча миллий сиёсати туфайли эришганлигини доимо эсда тутади ва ҳеч қачон унутмайди, бу дўстликни кўз қорачиғидек абадий асрайди.

В. И. Ленин башорат қилганидек, етук социализм шароитида миллий муносабатларда янги хислатлар пайдо бўлмоқда. Бу хислатлар ҳозир халқларнинг дўстлиги мустаҳкамланиб, социалистик миллат ва элатлар равнақ топган сайин уларнинг ўзаро тобора маҳкам яқинлашувида, уларнинг бирлиги мустаҳкамланиши жараёни жадал ривожланаётганлигида намоён бўлмоқда.

Барча миллатларга мансуб совет кишилари ғоявий принципларнинг муштараклиги ва юксак мақсад билан жипслашганлар. Уларнинг ватани битта — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқидир, уларнинг муштарак манфаатлари, бирдан-бир мақсади коммунизм қуришдир. Уларнинг идеологияси битта — марксизм-ленинизмдир, уларнинг йўлбошчиси битта — Ленин партиясидир, уларнинг битта социалистик турмуш тарзи мавжуд. СССРнинг муштарак сиёсий негизи — халқ депутатлари Советлари ва СССРнинг ягона иқтисодий негизи — социалистик хўжалик системаси ва ишлаб чиқариш воситаларининг социалистик мулк эканлиги уларни бирлаштириб турибди. Уларнинг мазмунан социалистик маданияти битта, улуғ ва қудратли рус тили эса миллатлараро муштарак алоқа тилидир. Ижтимоий муносабатларнинг янги типи туфайли юзага келган ва барча халқларнинг энг яхши анъаналарини ўзида мужассамлаштирган маънавий қиёфа белгилари ҳам муштаракдир. Совет кишилари меҳнатининг ўзи ҳам интернационалдир, чунки мамлакатимиздаги ҳар бир кишининг меҳнати коммунистик қурилишнинг азим дарёсига бориб қўшилади.

Мамлакатимизда вужудга келган яхлит хўжалик механизми шу муштараклик янада равнақ топишининг мустаҳкам моддий негизидир. В. И. Ленин васиятларига садоқатли партия коммунистик қурилишнинг объектив қонунларини билишга ва шу қонунлардан фойдаланишга асосланиб ҳар бир республиканинг манфаатларини умуман бутун давлатнинг манфаатлари билан моҳирона бирга қўшмоқда. Бу эса барча миллатларнинг ҳар томонлама равнақ топишига, уларнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Совет кишилари хўжалик ва маданий қурилишдаги, мустаҳкам тинчлик учун курашдаги ҳамма энг катта муваффақиятларини ҳақли равишда жамиятимизнинг раҳбар ва раҳнамо кучи — Коммунистик партия фаолияти билан боғламоқдалар. Партия ўзининг тарихий вазифасини ленинча донолик билан бажармоқда — Ватанимизни Улуғ Ленин кўрсатган йўлдан бошлаб бормоқда.

Партиямизнинг КПСС XXIII, XXIV ва XXV съездларида белгиланган ҳозирги сиёсий йўли Ленин ғоялари ва васиятларининг изчил давоми, ижодий ривожидир. Мана шу йўлни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга, илмий коммунизм назарияси ва практикасига улуғ Ленин ишининг муносиб давомчиси, ўн беш йилдан бери КПСС Марказий Комитети Бош секретари лавозимида самарали ишлаб келаётган ўртоқ Л. И. Брежнев бебаҳо ҳисса қўшмоқда.

Совет халқининг СССР Янги Конституциясида мустаҳкамлаб берилган тарихий ғалабалари, унинг коммунизм учун, тинчликни мустаҳкамлаш учун, қуролланиш пойгасини жиловлаш учун, халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштириш учун курашдаги муваффақиятлари Октябрь ишининг давомидир, улуғ Ленин ғоялари рўёбга чиқарилаётганининг яққол ифодасидир.

Совет Ўзбекистонини Ленин орзулари рўёбга чиққан ўлка деб атайдилар, — деди докладчи, — Совет Шарқида ленинча миллий сиёсатнинг улуғвор муваффақиятлари, Ўрта Осиё республикаларини социалистик ривожлантиришнинг тарихий тажрибаси зўр сиёсий аҳамиятга молик омилдир.

Илғор революцион назария, марксизм-ленинизмнинг нокапиталистик ривожланиш йўли тўғрисидаги таълимоти жаҳон ривожининг олға боришига жуда катта таъсир ўтказиб келганлиги ва таъсир ўтказаётганлигидан жаҳон революцион ҳаракатининг бутун тажрибаси далолат бериб турибди.

Биринчи социалистик давлатнинг вужудга келиши, жаҳон социалистик системасининг барпо этилиши миллий озодлик курашига қудратли туртки берди. Осиё, Африка ва Лотин Америкасининг кўпгина халқлари мустамлакачилик ва реакцион диктаторлик режимлари зулмини улоқтириб ташлаб, социалистик йўлни танлаб олмоқдалар. Ривожланаётган мамлакатлар ижтимоий тараққиётнинг энг самарали йўллари ва шаклларини қидириб, аввало, капиталистик босқични четлаб, социализмга ўтишга муваффақ бўлган Ўрта Осиё халқларининг тажрибасига мурожаат этмоқдалар.

Феодализм зулматидан нурафшон социализмга дадил сакраб ўтишга, шу тариқа Лениннинг энг муҳим васиятларидан бирини бажаришга айни Совет Шарқининг халқлари инсониятнинг кўп асрли тарихида биринчи бор мушарраф бўлганликлари қувончлидир.

КПСС ўзининг ташқи сиёсатида пролетар интернационализми принципларига муттасил амал қилиб келмоқда. Партиямиз шунга асосланиб халқларнинг миллий озодлик ҳаракатига ҳар томонлама мадад бериб келди ва бермоқда. Ривожланаётган мамлакатларнинг Совет Иттифоқи билан ҳамкорлиги ҳар қачонгидан ҳам кўп томонлама, доимий ва мустаҳкам тус олди.

Лениннинг нокапиталистик ривожланиш назарияси умумий аҳамиятга эга эканини Ильичнинг Совет Шарқида социализм қурилиши тажрибаси «ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, улуғвор, жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эгадир», деган ажойиб башоратини тарих тасдиқлади.

Ҳозир бутун дунё узра мусаффо қилувчи буюк момақалдироқ янграб, инсоният баҳори бошланганидан дарак бериб турибди. Империалистик зулмдан ҳалос бўлган мамлакатларнинг халқлари ўз сафларини марксизм-ленинизм байроғи остида, улуғ Ленин байроғи остида, демократия ва социализм байроғи остида тобора маҳкамроқ жипслаштирганликлари диққатга сазовордир. Улар интернационал бирдамлик ва қардошларча дўстлик алоқаларини мустаҳкамламоқдалар, ўзларининг умумий душмани — империализмга қарши ягона фронт бўлиб курашишга интилмоқдалар.

Туркистон Компартияси ўлка комитетининг, ўлка мусулмонлар бюросининг ва Туркистон Марказий Ижроия Комитети Президиумининг бирлашган мажлиси В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хати билан танишиб чиққандан кейин қабул этган резолюциясида: «Бизнинг зиммамизга тушадиган барча тарих вазифаларини бажаришга қасамёд қиламиз...», дейилган эди.

Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари ҳамиша шу муқаддас қасамёдга содиқ бўлиб келдилар. Улар Ватан бахт-саодати йўлидаги, инсониятнинг порлоқ идеаллари йўлидаги илҳомбахш меҳнатлари билан шу садоқатни намойиш этмоқдалар.

Вақт ўтиб борган сари дунёда социализм фойдасига буюк ва шитобли ўзгаришлар содир бўлиб турибди. Биз Ленин қизил байроғи остида яшаб, меҳнат қиляпмиз. Бу байроқ — ғалабаларимизнинг рамзи, битмас-туганмас манбадир. Бугунги юбилей Ўзбекистон коммунистлари, барча меҳнаткашлари учун — босиб ўтилган шонли йўлнинг бир босқичи ва айни вақтда олға қўядиган янги қадамимиз сарҳисоби олинадиган нуқта ҳамдир.

Республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари улуғ йўлбошчининг васиятларига амал қилиб, партия XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети пленумларининг тарихий қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг йўл-йўриқларини амалга ошира бориб, ўнинчи беш йиллик топшириқлари муддатидан илгари бажарилишини таъминлашни, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг сифати ҳамда самарадорлигини янада юқори поғонага кўтаришни ўзларининг энг биринчи бурчи деб биладилар. Тез орада биз ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилига, умумхалқ байрами — В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллиги нишонланадиган йилга қадам қўямиз. Эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаш, шундан кейинги зарбдор иш учун мустаҳкам замин яратилишини таъминлаш — бизнинг бурчимиздир.

Халқаро вазиятнинг мураккаблиги, коммунистик қурилиш кўлами кенгайиб бораётганлиги идеология ишини янада такомиллаштиришни талаб қилади. КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий тарбиявий ишларни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарори биздан талаб қилганидек, партия ташкилотлари одамларни юксак коммунистик идеаллар руҳида тарбиялашни кучайтиришлари керак. Буржуазия идеологларини тинимсиз фош қилиш, пекинлик раҳбарларнинг гегемончилик, буюк давлатчилик йўлини зўр қатъият билан очиб ташлаш, оппортунизм ва ревизионизмга қарши изчиллик билан курашиш, совет кишиларида социалистик Ватан учун, СССР халқларининг бузилмас дўстлиги учун ифтихор туйғусини тарбиялашга кўмаклашиш зарур.

Совет кишилари келажакка комил ишонч ва зўр умид билан қарайдилар. Бизнинг умидимиз — коммунизмнинг тўла ғалабасига қаттиқ ишонган кишиларнинг умидворлигидир.

Совет ҳокимиятининг илк даврида, деди Ш. Р. Рашидов ўз докладининг охирида, В. И. Ленин «Шу кунларимизнинг бош вазифаси» номли мақоласида партия халқ дилида ўз кучларига ишонч уйғотганлиги, миллион-миллион кишиларнинг ғайрат-шижоатини аланга олдирганлиги тўғрисида ёзган эди. Ўша алангани — революцион ғайрат-шижоат алангасини, пролетар, социалистик интернационализм алангасини ҳеч қандай бўронлар ўчира олмайди. Ҳамиша ва ҳар ишда, абадул-абад унинг нурафшон шуъласи Совет Иттифоқи халқларининг, бутун Ер курраси халқларининг тинчлик, демократия ва коммунизмга бориш йўлини ёритиб туради.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти республика академиясининг академиги **Э. Ю. Юсупов** ўз нутқида Ўрта Осиё республикаларида янги ҳаёт қурилишининг В. И. Ленин Туркистондаги коммунистларга йўллаган хатида баён этилган тагзаминлик принципларининг ғоят катта аҳамияти тўғрисида, Совет Шарқи республикаларида социалистик қурилиш тажрибасининг жаҳоншумул тарихий аҳамияти ҳақида гапиради. Жаҳон тарихида биринчи марта айни шу республикаларда капитализмни четлаб ўтиб социалистик қурилиш йўлига ўтиб олган халқлар ҳаётининг барча соҳаларида туб ўзгартишлар амалга оширилди. Айни Ўрта Осиё республикаларидаги социалистик қурилиш жараёнида Лениннинг капиталистик ривожланиш босқичини четлаб ўтиб социализм қурилиши мумкинлиги тўғрисидаги назариясининг кўпгина проблемаларини ижодий ривожлантириш ва бойитиш имконияти вужудга келди.

Социалистик ва коммунистик қурилиш йиллари мобайнида Ўрта Осиё республикаларининг халқлари қўлга киритган муваффақиятлар дунёдаги ривожланаётган кўпгина мамлакатлар учун катта ибратли мактаб бўлди. Улар шу халқларнинг тажрибасида инсониятни қашшоқлик, ҳуқуқий тенгсизлик, синфий ва миллий зулмдан халос қилишнинг энг тўғри оқилона йўлини кўрдилар.

Нотиқ марксизм-ленинизм ғоялари, Совет Шарқи республикаларидаги социалистик қурилиш тажрибаси социалистик ривожланиш йўлини танлаб олган Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги турли мамлакатларнинг турмушига самарали таъсир ўтказаётганлигини конкрет мисолларда кўрсатиб ўтди. Буни ана шу мамлакат халқларининг сиёсий ҳаёти ва рўй бераётган ўзгаришларда ҳам кўриш мумкин. Шу мамлакатларда ижтимоий кучларга таянадиган, нокапиталистик ривожланишдан манфаатдор бўлган авангард партияларни ташкил этиш ва уларни мустаҳкамлаш зарурати тобора ўткирроқ сезилмоқда. Шу нарса диққатга сазоворки, ривожланаётган бир қанча мамлакатларда қабул қилинган конституцияларда социализм жамиятни қайта қуришни асосий мақсади сифатида эътироф этилади, бу мамлакатларда демократик маҳаллий ташкилотлар — халқ кенгашлари вужудга келтирилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **Х. Т. Турсунов** минбарга чиқади. У Ўрта Осиё ва Қозоғистонда партиянинг сиёсий йўлини, тактикаси асосларини, шу регионда компартиялар тузилишини ишлаб чиқишда В. И. Ленин жуда катта роль ўйнаганлигини таъкидлайди. Ильич Россиянинг чекка ўлкалари, шу жумладан даштли ўлка, Туркистон, Бухоро ва Хиванинг аҳволи ва ривожини Октябрдан олдиноқ ўрганган, маҳаллий большевиклар билан боғланган эди. Ленин совет миллий давлатчилиги ва партия қурилиши принципларини ишлаб чиқишда бевосита қатнашди. Бу эса кўпгина ҳужжатларда ўз ифодасини топди.

Социализм қурилишида умумийлик билан ўзига хосликни, интернационаллик билан миллийликни бир-бири билан уйғун боғлаб олиб бориш зарурлиги тўғрисида Лениннинг йўл-йўриғи Ўрта Осиё ва Қозоғистон Компартияларининг тузилиши ва амалий фаолиятида ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Ильич ҳар бир мамлакатнинг ягона интернационал вазифасини ҳал этишда конкрет ёндошишда миллий хусусиятларни текшириш, ўрганиш, қидириб топиш, билиш, қамраб олиш жуда муҳим ва зарур эканлигини уқтириб ўтди. Ленин интернационал вазифа деганда аввало социализм ва коммунизм қурилишини назарда тутган эди.

Ленин ишчилар синфининг миллий ва интернационал манфаатларини бир-бири билан моҳирона боғлаш ва ҳимоя қилиш пролетар интернационализмининг муҳим принципларидан биридир, деб таълим берди.

Ўрта Осиё республикаларининг тарихий тажрибаси деярли ўз пролетариати бўлмаган айрим аграр мамлакатлар нисбатан кўпроқ ривожланган мамлакатлар пролетариатининг ёрдами билан социализмга ўтишлари мумкин, аммо социалистик қурилиш жараёнида шу собиқ қолоқ мамлакатларда албатта ишчилар синфи шаклланиши керак, бусиз социализм ғалаба қозона олмайди, деган ҳақиқатнинг тўғри эканлигини тасдиқлади. Бошқа совет республикаларида бўлгани сингари Ўзбекистонда ҳам партиянинг меҳрибонлиги туфайли йирик саноат яратилдики, унда юз минглаб ишчилар меҳнат қилмоқда. Жамиятнинг ижтимоий структурасидаги ўзгаришлар партия сафларида ишчилар салмоғининг ўсишига олиб келди. 1925 йилларда Ўзбекистон Коммунистик партияси сафларида 6170 ишчи, 1937 йилда 13 минг ишчи бор эди. Ҳозирги вақтда 170 минг ишчи коммунистдир.

Марксизм-ленинизм ғояларига содиқ бўлган Ўзбекистон Компартияси меҳнаткашларни социалистик интернационализм, совет ватанпарварлиги руҳида тарбиялаб, коммунистик қурилиш ишидаги улуғвор вазифаларнинг муваффақиятли амалга оширилишини таъминламоқда. Ўзбекистон Компартияси Ленин партиясининг йирик, ғоявий ва ташкилий жиҳатдан чиниққан жанговар отрядларидан бирига айланди. Ўзбекистон Компартиясининг ва совет республикаларидаги бошқа қардош партияларнинг муваффақиятларида содиқ ленинчи ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг роли жуда каттадир.

Ўзбекистоннинг оламшумул тарихий муваффақиятлари — улуғ Ленин режаларининг, унинг Совет Шарқи коммунистларига қилган мурожаатидаги фикрлари ва орзу-умидларининг амалга оширилиши самарасидир. Ўзбекистон Ўрта Осиёдаги бошқа ҳамма дўст республикалар сингари Ленин партияси бошчилигида қолоқликдан тараққиётга, феодализмдан социализмга қадам қўйган ва эндиликда Совет Иттифоқи халқларининг қардош оиласида комил ишонч билан коммунизм қураётган республикадир, деб бутун дунёга баралла айта оламиз.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти директори, тарих фанлари кандидати **Р. М. Карриева** конференция иштирокчиларига мурожаат қилиб бундай деди: кишилар одатда бирон бир воқеага баҳо беришга уриниб, «замон кўрсатади», деб қўяқоладилар. Ҳақиқатан ҳам воқеаларнинг ҳаётийлиги ва абадийлигини замон синовдан ўтказмоқда. Лениннинг ажойиб ҳужжати — «Туркистондаги коммунист ўртоқларга хати» абадий ва барҳаёт ҳужжат эканлигини ҳам замоннинг ўзи тасдиқлади. Ўша тарихий даврдан кейин замонлар ўтган сари Лениннинг сўзлари тобора равшан, муҳим эканлиги исботланмоқда. Туркистон коммунистлари, меҳнаткашлари, барча Шарқ халқлари ўша вақтларда — 1919 йилдаёқ Ленин мурожаатининг катта аҳамиятга эга эканлигига муносиб баҳо берган эдилар. 1919 йил ноябрь ойида Закаспий мусулмон коммунистлар биринчи конференцияси шу хат билан танишиб, В. И. Ленинга шу ҳужжатни тўла равишда қўллаб-қувватлаш ва маъқуллаш тўғрисидаги резолюцияни юборишга қарор қилган эди. Ўша вақтларда ўлкада ҳали гражданлар уруши давом этар эди. Конференция делегатлари В. И. Ленинга йўллаган мактубда: «Биз Шарқдаги мазлум халқларнинг ҳамма фарзандлари сўнгги томчи қонимиз қолгунча Россия социалистик революциясини ҳимоя қилишга ваъда берамиз ва қасамёд қиламиз», деб ёздилар. Шундан бери олтмиш йил ўтди. Совет Шарқи республикалари шу йиллар мобайнида босиб ўтган йўлга, жаҳонда бўлиб ўтган ўзгаришларга назар солар эканмиз, Ленин ғояларининг ўтмишдаги мазлум халқлар тақдирига таъсирини яққол ҳис этамиз. Ленин ҳужжатининг ҳар бир сатри инсонга муҳаббат, ҳамма катта ва кичик халқларга инсонпарварлик, чуқур ҳурмат ҳислари билан тўлиб тошган. Партиямизнинг мамлакатимиз халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш соҳасидаги бутун фаолиятида мана шу ленинча фазилатлар яққол намоён бўлмоқда.

Ўрта Осиё коммунистлари Лениннинг хатида кўрсатилган йўл-йўриқларни шараф билан бажардилар. Хатда баён этилган программа ҳозир ҳам хорижий Шарқ халқлари билан ўзаро муносабатларга доир масалаларни ҳал этишда бизга ёрдам бермоқда.

Бизнинг Тошкент, Олмаота, Фрунзе, Душанбе, Ашхобод шаҳарларимиз экономика ва маданиятни ривожлантиришнинг энг муҳим проблемаларини ҳал этиш учун Осиё ва Африка мамлакатларининг сиёсий арбоблари, маданият ва санъат арбоблари тўпланадиган марказларга айланди. Улар бизнинг республикамизга келиб, Ленин режаларининг амалга оширилганлиги туфайли қандай буюк самараларга эришилганлигини ўз кўзлари билан кўриб амин бўлаоладилар.

Бир гуруҳ коммунистлар революция ишига содиқ эканлигини улуғ Ленинга билдирган собиқ Закаспий билан ҳозирги Туркманистонни тенглаштириш сира мумкин эмас. Социализм қурилишининг ленинча йўли ўлкамиз қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди. Совет давлатчилигининг ривожи, халқ хўжалигининг тез суръатлар билан юксалиши, ўтмишда саводсиз, қолоқ миллионлаб кишиларнинг инсоният маънавий маданияти хазиналаридан баҳраманд бўлиши, чор Россиясининг собиқ чекка ўлкасида тенг ҳуқуқлилар орасида тенг ҳуқуқли илғор республика барпо этишга имкон берди.

Миллий масала ва хотин-қизлар масаласи, ўз миқёси жиҳатидан жуда катта ирригация қурилишлари асосида жаҳонда бепоён чўлларнинг ўзлаштирилиши каби катта-катта проблемаларни ҳал этишда Совет Туркманистоня хорижий Шарқ халқлари учун намуна бўла олади. Биз шу муваффақиятларнинг ҳаммасига Коммунистик партия раҳбарлиги туфайли, мамлакатимиз халқлари ўртасида ленинча дўстлик ва ҳамкорлик туфайли эришдик.

Бугун биз Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатининг 60 йиллигини нишонлар эканмиз, қолоқликдан ривожланган социалистик жамият сари босиб ўтган йўлимизга фахр билан назар ташлаймиз.

В. И. Лениннинг бошқа буюк асарлари каби унинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хати ҳам Ўрта Осиё коммунистлари учун социалистик ва коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этишда, халқлар ленинча дўстлигини мустаҳкамлашда, буржуа идеологиясига қарши курашда жанговар программа бўлиб хизмат қилди ва ҳозир ҳам шундай хизмат қилмоқда, дейди Тожикистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг директори, тарих фанлари доктори **Х. Г. Гадоев.**

Лениннинг хати тожик халқининг тарихий тақдири учун муҳим аҳамиятга эга бўлди. Катта қийинчиликларга қарамай, Коммунистик партиянинг, Совет ҳукуматининг рус халқи ва бошқа қардош халқларнинг доимий ва муттасил ортиб борувчи ёрдами туфайли тожик халқи қисқа муддат ичида ўтмишнинг оғир меросини муваффақиятли бартараф этиб, ягона кўп миллатли давлат составида Совет Иттифоқининг ўтмишда бир мунча ривожланган бошқа халқлари билан айни бир вақтда социализмга етиб келди. Тожикистонга РСФСР, Ўзбекистон ССР (1929 йилгача Тожикистон Автоном Республикаси унинг составида эди) ҳамда бошқа қардош республикалар катта ёрдам бердилар.

Ана шу қардошларча ва ҳар томонлама ёрдамнинг натижаларини тожик халқининг ажойиб муваффақиятлари мисолида ёрқин ва ишонарли тарзда кўриш мумкин. Ҳозирги вақтда Тожикистон саноати ҳар 2,5 кун ичида бутун 1913 йилда чиқарилганига тенг, ёки 138 баравар кўп маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Саноатнинг сал кам 100 тармоғи янгидан ташкил қилинди. Қишлоқ хўжалигидаги муваффақиятлар улуғвордир. Республикада пахта етиштириш 1913 йилга нисбатан 28 баравар кўпайди.

Улуғ Ленин Совет Шарқи республикаларидаги социалистик қурилиш тажрибасининг жаҳоншумул тарихий, халқаро аҳамиятини олдиндан кўра билди. Эндиликда бутун дунё Ўрта Осиё республикаларининг ғоят бой тажрибасини кўриб ленинча миллий сиёсатнинг ҳаётий кучига ишонч ҳосил қилдилар. Бизнинг тажрибамиз нокапиталистик ривожланиш йўлини танлаб олган Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги кўпгина мамлакатлар учун намуна бўлиб қолди.

Бизнинг вазифамиз, жамиятшунос олимларнинг вазифаси мана шу ғоят қимматли тажрибани чуқур ўрганиб, умумлаштиришдан, СССРда социалистик ҳамда коммунистик қурилиш назарияси ва практикаси тўғрисидаги фундаментал асарларни яратишдан иборатдир.

Конференцияда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги **К. Е. Житов,** Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тарих институтининг сектор мудири, тарих фанлари доктори **Б. В. Лунин,** В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети партия комитетининг секретари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **Ш. З. Ўразаев,** Туркистонда совет ҳокимиятини ўрнатиш учун кураш қатнашчиси, 1918 йилдан бери КПСС аъзоси **Н. Ризаев,** В. И. Ленин «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» хатида ўртага қўйган программавий қоидаларнинг ғоят катта аҳамияти тўғрисида, партия ташкилотларининг Ленин васиятларини рўёбга чиқариш соҳасидаги фаолияти самарали натижалари ҳақида гапирдилар.

Конференцияда сўзга чиққан нотиқлар қатъий ишонч билдириб айтишдики, собиқ Туркистон ўлкасининг территориясида ташкил қилинган республикаларнинг коммунистлари, барча меҳнаткашлари бундан буён ҳам улуғ Лениннинг ғолибона йўлидан олға боришга, бутун кучларини совет халқлари бузилмас дўстлигини мустаҳкамлашга сарфлашга, КПСС XXV съезди қарорларида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларида белгиланган вазифаларни муваффақиятли равишда амалга оширишга азму қарор бергандирлар.

Илмий-назарий конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари Н. Г. Анисимкин, Л. И. Греков, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, И. Б. Усмонхўжаев, А. А. Хўжаев, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими Г. А. Кутаржевский иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

БАРАКАЛЛА, ПИСКЕНТЛИК ЗАРШУНОСЛАР!

РАЙОН ПАХТАКОРЛАРИ ДАВЛАТГА 45 МИНГ ТОННА «ОҚ ОЛТИН» СОТИБ, СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИНИ ОШИРИБ БАЖАРДИЛАР

ҚАЛБ ҚЎРИ БИЛАН

Пискент райони пахтакорлари бу йил ҳам далаларда ғайрат, шижоат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Улар марраии эгаллаганларидан сўнг ҳам суръатни бўшаштирмадилар ва зиммага олинган социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар. Ҳозирги кунга қадар пискентлик шоввозлар эл хирмонига 45 минг тонна дурдона тортиқ қилдилар. Мухбиримиз халқ депутатлари район Совети ижроия комитетининг раиси, пахта штаби бошлиғининг ўринбосари Мирзаали Ҳалилов билан суҳбатлашиб, унга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Мирзаали Ҳалилов, йил якунидан мамнунмисиз?

— Бўлмасачи, деҳқонларимиз мисли кўрилмаган фидокорлик, қаҳрамолик намуналарини намойиш этдилар. Шунинг учун ҳам қийинчиликлар чекинди. Партия ва ҳукуматимизнинг бебаҳо ёрдамига таяниб иш олиб борган пискентлик пахтакорлар ваъдаларини шараф билан уддаладилар. Лекин қўлга киритилган ютуқлар ўз-ўзидан бўлмади. Гап шундаки, ўтган йили ҳам баҳор, ҳам куз қийнаган эди деҳқонларни.. Жуда оғир шароитда ғўза ўстириб, планни уддалаган эдик. Бу йил эса, ўзингизга маълум, баҳор ниҳоятда серёғин келди, ғўза кечки бўлиб қолди. Чунки чигитни вақтида ундириб олганимиз билан фойдали ҳарорат етишмай ғўза ҳадеганда бўй кўтармай, яхши ўсмади. Май ойининг биринчи ярмида катта-катта майдонларда ғўзани бузиб экишга тўғри келди. Масалан, 1- ва 2-«Пискент» совхозларида 4 минг гектар ерга қайта чигит экилди. Табиий офат бошқа хўжаликларда ҳам ишни анча мушкуллаштириб юборди. Калинин номли колхоз ғўзаларини сойдан келган сув босиб кетди. Бундай шароитда деҳқонларимиз асло саросимага тушмадилар. Улар ўтган йиллардаги тажрибаларини ишга солдилар. Уста пахтакорлар маслаҳати асосида иш юритдилар. Асосий майдонларда кўчат текислаб, бутлаб олинди. Лекин ҳар ҳолда ғўза кечки эди. Парваришга зўр берилди. Июль ва август ойларида ғўза яхши ҳосил тўплади. Бу катта ғалаба эди. Бу ғалабани амалий иш билан мустаҳкамлаш учун ҳар бир колхоз ва совхозда парвариш ишлари табақалаштирилган ҳолда олиб борилди. Ҳар ёмғирдан сўнг қатқалоқ юмшатилиб, маҳаллий ўғитдан кенг фойдаланилди. Ғўзани тез ўстириш ва етилтиришда фосфорли ўғитнинг аҳамияти катта. Шунинг учун ҳам культивация билан бирйўла озиқлантириш вақтида бунга катта эътибор берилди. Шундай қилиб, ҳар гектар ерда ўртача 110 минг тупдан кўчат сақлаб қолинди.

Дефолиацияни ўтказишдан олдин колхоз раҳбарлари, мутахассислар, бригадирлар, механик-ҳайдовчиларни йиғиб, алоҳида маслаҳатлашдик. Чунки, илгариги йиллари бу соҳада камчиликларга йўл қўйилган эди. Айрим ерларда бу иш пала-партишлик билан ва сифатсиз ўтказилган эди. Оқибатда етиштирилган ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлганди. Ана шу камчиликнинг такрорланишига йўл қўймаслик учун пухта тадбирлар белгиланди. Дефолиацияни ҳар бир картанинг ҳолати, ғўзанинг ривожига қараб табақалаштирган ҳолда ўтказдик. Сифат асосий мезон қилиб олинди. Шунинг учун ҳам барг яхши тўкилди. Кўсакларнинг 70—75 проценти очилганида «зангори кема»лар ишга тушди. Авжи йиғим-терим қизғин кунларда далаларимизда 283 та «зангори кема» ишлади. Ҳар бир машина билан ўтган йилдаги 90 тонна ўрнига 125 тонна пахта териб олинди. Ҳозирги кунга қадар машина терими планини салкам 109 процентга етказиб бажардик.

— Энди пахта штабининг фаолиятини шарҳлаб берсангиз?

— Йиғим-теримни ташкил этиш — ғоят масъулиятли иш. У катта ташкилотчилик, маҳорат, ғайрат, шижоатни талаб этади. Мавжуд техника, ишчи кучларидан ўз ўрнида ва самарадорлик билан фойдаланишда пахта штабининг роли бу йил ҳам катта бўлди. Штабнинг ҳар бир колхоз ва совхозда ўз бўлимлари бор. Штабга район партия комитетининг биринчи секретари Сайфулла Давирович Сайдалиев раҳбарлик қилди. Штаб ишига район партия, совет ташкилотларининг масъул ходимлари, хўжалик раҳбарлари, мутахассислар жалб этилди. Улар ишни пухта ишлаб чиқилган план асосида олиб бордилар. Ишчи кучларини теримга жалб этиш, машиналар теримини ташкил этиш, нобудгарчиликка қарши кураш, далада ишлаётганларга маданий-маиший шароит яратиб бериш, шаҳардан ёрдамга келган мададкорларни жойлаштириш ва иш билан таъминлаш штаб фаолиятининг асосий мазмунидир. Штаб аъзолари ҳар куни кечқурун йиғилиб, ишга якун ясайдилар. Яхши тажрибалар, илғор иш усуллари оммалаштирилади. Аниқланган камчиликларни тугатиш учун бамаслаҳат чора-тадбир кўрилади. Дейлик, бир колхозда машина теримида, умуман пахта тайёрлашда суръат пасайиб кетди. Ўша ерга зудлик билан мутахассислар юборилади. Улар картама-карта айланадилар. Механизаторлар, теримчилар билан суҳбатлашадилар. Рўй берган камчиликларнинг сабабларини аниқлайдилар ва шунга яраша чора белгилайдилар. Бу жуда катта фойда келтирди. Деярли ҳамма колхоз ва совхозларда йиғим-терим суръати кўтарилди. Штаб аъзолари айниқса машина теримини ташкил этишга катта эътибор бердилар.

— Мўл ҳосил етиштириш ва уни йиғиб-териб олишни ташкил этишда мутахассисларнинг роли қандай бўлди?

— Ўринли савол. Колхоз раиси ва партия ташкилоти ҳамда бошқа уч-тўрт активнинг қўлидан ҳамма иш келмайди. Мутахассис хўжаликда ҳосил учун жавобгар шахс. Аввало унга ишониш керак. Лекин талабчанликни ҳам бўшаштирмаслик лозим. Хўжаликлардаги мутахассисларимиз, айтиш мумкинки, ўзларига билдирилган ишончни шараф билан оқламоқдалар. Бу ўринда мен Тельман номли колхоз бош агрономи Султон Қодиров ҳақида фахрланиб сўзламоқчиман. Ёш, олий маълумотли, бригадирликдан кўтарилди. Ўз касбини севади. Экин билан тиллашади. Чигит экишдан тортиб ғўза парваришигача бўлган даврда тиним билмади у. Деҳқонларга дилдош, ҳамдард бўлди. Улар билан бамаслаҳат иш олиб борди. Шунинг учун ҳам колхозда ҳосил мўл бўлди. Бу хўжалик биринчилар қаторида планни уддалади. Айниқса машина теримида катта ютуқларга эришилди. Бунда ҳеч шубҳасиз мутахассиснинг роли каттадир. 1-«Пискент» совхозининг бош агрономи Хушвақт Ширинов, Охунбобоев номли колхоз бош инженери Эргаш Жўраев, агрономи Турғунбой Каримовлар тўғрисида ҳам ана шундай илиқ сўзларни айтгинг келади. Улар катта ташкилотчилик, сафарбарлик ишларини олиб бордилар. Йиғим-теримда ҳаммаси бўлиб районимиздан 25 минг киши қатнашди. Ҳамма мададкор бўлди. Район марказий касалхонаси ходимлари, ўқитувчилар бригадаси, район маиший хизмат кўрсатиш корхонаси, газлаштириш бўлими, мактаб ўқувчилари айниқса намуна кўрсатиб меҳнат қилдилар. Октябрь районидан келган ҳашарчилар меҳнатидан беҳад миннатдормиз.

«Сафимизда қолоқлар бўлмайди» шиори бу йил ҳам жанговар шиор бўлиб хизмат қилди. Ўтган йили элликцентнерчилар ҳаракатини авж олдирганлигимиз натижасида уларнинг сафи кўпайган эди. Бу йил ҳам мўл ҳосил усталари сафи ортди. Гектаридан 35—40—45 центнердан ҳосил етиштираётган бригадалар ҳар бир колхоз ва совхозда бор. Ўзаро социалистик мусобақани авж олдириш, моддий ва маънавий рағбатлантириш омилларидан самарали фойдаланиш йиғим-терим муваффақиятида ҳал қилувчи роль ўйнади.

— Ҳозирги кундаги ишлар ҳақида сўзлаб берсангиз?

— Далаларимизда ҳосил бор. Республика бўйича зиммага олинган социалистик мажбурият бажарилмагунча ўрнимиз далада, пахтазорда бўлади. Деҳқонларимиз, ҳашарчилар республика партия ва ҳукуматининг Мурожаатига жавобан ана шундай аҳд қилдилар. Штаб ишини янада жонлантириб юбордик. Техника ва ишчи кучларидан фойдаланиш алоҳида назорат остига олинди. Колхоз ва совхозларда кўсак чувиш ва кўсак териш машиналари тўла ишга туширилди.

Айни кунларда келгуси йилга тайёргарлик ишлари кучайтириб юборилди. Районимиз пахтакорлари, деҳқонлар кузги-қишки тадбирларни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириб, келгуси йилда янада баракали «оқ олтин» хирмони яратиш учун барча тайёргарлик ишларини шу кунларда амалга ошириш учун курашмоқдалар.

Суҳбатни Н. РИХСИЕВ олиб борди.

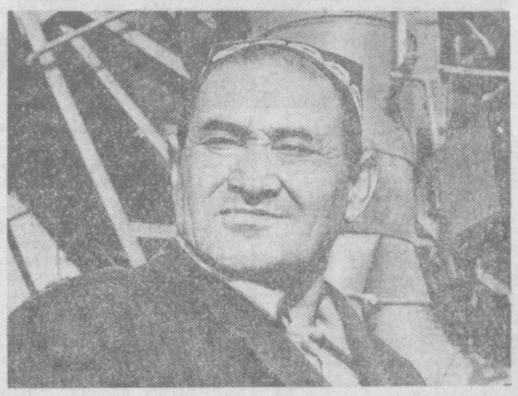

Йиғим-теримда дала гвардиячилари алоҳида ғайрат-шижоат кўрсатдилар. Суратда: «Гулистон» совхози моҳир механик-ҳайдовчиси Нуриддин Ҳайдаров. У хирмонга 160 тоннага яқин пахта тўкди.

О. Абдураҳмонов фотоси.

КОММУНИСТЛАР ИБРАТИ

Ўнинчи беш йилликнинг тўртинчи йилида колхозимиз пахтакорлари 1550 гектар майдонга чигит қадаб, давлатга 5000 тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун самарали меҳнат қилмоқдалар.

Колхозимиз «оқ олтин» ижодкорлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 62 йиллиги арафасида—4 ноябрда пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини муваффақиятли бажардилар, она-Ватанга 4300 тоннадан зиёд жавоҳир етказиб берилди.

Пахта йиғим-теримига тайёргарлик ишларини тўғри ташкил этишимизда колхоз бошланғич партия ташкилоти теварагига жипслашган 104 нафар коммунист ва 6 нафар КПСС аъзолигига кандидат алоҳида ғайрат кўрсатди.

Шуниси қувончлики, колхозимиз пахтачилик бригадаларининг деярли кўпчилигига коммунистлар етакчилик қилишяпти. Улар ҳосилни йиғиштириб олишда тадбиркорлик билан иш тутаётганликлари, техника кучидан унумли фойдаланаётганликлари туфайли кўзлаган мақсадларига эришмоқдалар.

Коммунист С. Иброҳимов бошлиқ бригада пахтакорлари ўнинчи беш йилликнинг тўртинчи йилида 75 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга аҳд қилишган. Улар ҳар гектар пахтазордан 36 центнердан хирмон кўтариб, эндиликда социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқдалар.

Коммунист Қ. Қаршибоев бошлиқ бригадада ҳар гектар майдондан 35 центнердан зиёд хирмон кўтарилиб, йиллик план анча ортиғи билан уддаланди. Зафар маррасини эгаллаган Н. Турғунбоев, А. Расулов, Ҳ. Қундузов, Н. Ҳасанбоев, К. Зиёвуддинов, Т. Каримов бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 30 центнердан ошиб кетди.

Пахта далаларида коммунистлар Ю. Аҳмедов, М. Назиров, Т. Асроев ҳамда Э. Норалиев, Э. Зейтуллаев, Т. Расулов ва Б. Алдановлар каби механик-ҳайдовчилар жонбозлик кўрсатишди. Машиналари билан 130—140 тоннадан дур теришди.

Терим агрегатларининг бешикаст ишлашида Ф. Салоҳиддинов ва М. Мираҳмедов каби механикларнинг ҳиссаси салмоқли бўлди. Колхозимиз чевар теримчилари ҳам астойдил меҳнат қилдилар. С. Ражабова, Э. Усмонова, К. Мавлонова каби «олтин қўлли» теримчилар мавсум бошидан бери терган пахта 6 тоннадан ошиб кетди.

Бу ютуқларни қўлга киритишда пахтакорлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларнинг кучайтириб юборилганлиги муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда. Колхоздаги 17 та пахтачилик бригадаси ва 34 звенода 30 нафар агитатор ва 16 нафар сиёсий ахборотчи фаолият кўрсатмоқда. Улар долзарб кунларда жанговар варақаларни мунтазам чиқардилар, турли мавзуларда суҳбатлар ўтказишди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг республиканинг барча меҳнаткашларига Мурожаатига жавобан етиштирилган ҳосилнинг сўнгги мисқолларигача йиғиштириб олиш учун барча куч ва имкониятларни ишга соламиз.

Н. АБУЛҚОСИМОВ,
Охунбобоев номли колхоз партия ташкилотининг секретари.

ГВАРДИЯЧИЛАР ШИЖОАТИ

Колхозимиз пахтакорлари ўнинчи беш йилликнинг тўртинчи йилида 1000 гектар майдонда деҳқончилик қилишиб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга азму қарор қилганлар. Йил бўйи қилинган машаққатли меҳнатлар ўз самарасини берди. Давлатга пахта топшириш халқ хўжалик планини барвақт бажардик. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Мурожаатидан руҳланган колхозчиларимиз ҳозир ҳам терим суръатини сусайтирмаётирлар.

Мавсум бошидан бери давлатга топширилган пахтанинг 2960 тоннаси «пўлат этак»лардан тўкилди. Машинада пахта териш топшириғи 114 процент уддаланди. Бу муваффақият колхозимиз 22 нафар механик-ҳайдовчисининг меҳнати самарасидир. Мен ҳам улар сафидалигим билан ҳақли равишда фахрланаман. Бу йил машинада 150 тонна пахта тердим.

Механик-ҳайдовчиларимизнинг катта меҳнат муваффақиятини қўлга киритишларида колхоз правлениеси, партия, комсомол, касаба союз ташкилотларн томонидан ўзаро социалистик мусобақани кучайтириб, ғолибларни ўз вақтида рағбатлантириб борилиши муҳим аҳамиятга эга бўлди. М. Фозилов, А. Абдужабборов, Р. Алматов каби «пўлат от» суворийлари ғолиблар сафида бормоқдалар. Мусобақадошим Турғун Худоёров ҳам яхши меҳнат натижаларини қўлга киритмоқда.

Чевар теримчилар, шаҳарлик ҳашарчилар бугун кечагидан, эртага бугунгидан самарали меҳнат қилиб, пахта ҳосилининг сўнгги граммларини ҳам нес-нобуд қилмай йиғиштириб олишга ҳаракат қилмоқдалар. Мен ҳам улар сафида самарали меҳнат қилавераман.

Нуриддин ҲАЙДАРОВ,
«Гулистон» колхозининг механик-ҳайдовчиси.

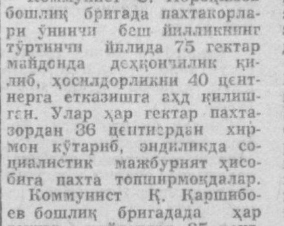

Районда ажойиб ташкилотчи, мўл ҳосил усталари кўп. 1-«Пискент» совхозининг бригада бошлиғи Ҳалил Иброҳимов шулар жумласидандир. Бу бригада коллективи 50 центнерчилар сафига қўшилиб, юқори кўрсаткичга эришди. Суратда: ўртоқ Ҳ. Иброҳимов.

●

Бу йил кўпмингкилограммчи теримчилар ҳаракати ҳам ҳар бир колхоз ва совхозда авж олдирилди. Суратда: Свердлов номли колхозининг ҳозиргача 10 тоннадан ошириб «оқ олтин» терган чевар теримчиси Меҳри Эрназарова.

АЖДОДЛАР ХОТИРАСИНИ ЭЪЗОЗЛАБ...

[ЎЗБЕКИСТОН КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИ ТАРИХИ ЖАМОАТЧИЛИК ИНСТИТУТИНИНГ ИШЛАРИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ]

...1903 йили деҳқон оиласида туғилган Турсуной Аренова Октябрь инқилоби шарофати билан барча ўзбек хотин-қизлари қатори ёруғликка чиқди. Эски Тошкент қишлоғида 1930 йили 2-Сталин номли колхоз тузилгач у биринчилар қатори аъзо бўлди.

Меҳнатга тиришқоқ қиз тез орада Дадахон Алматов бошлиқ бригада коллективининг муҳаббатини қозониб, бутун колхозга танилди. У пахта даласида эрта баҳордан кеч кузгача меҳнат қилиб, чигитни экишдан тортиб то териб олгунча бўлган меҳнат жараёнида ўзининг бутун куч-қувватини сарфлади. Шу туфайли ҳам у уста чопиқчи ва чевар теримчи сифатида эл оғзига тушди. Колхоз хотин-қизлари унинг 3—4 иш нормасини бажаришини кўриб, ундан ўрнак олишга интилдилар. Турсуной Аренова бир кунда 3—4 қанор пахта терарди. Бунча пахта 200 килограммга тўғри келарди. Ишлаб чиқаришда катта ютуқларни қўлга киритган Турсуной Аренова 1935 йили Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитетининг аъзоси қилиб сайланди. 1937 йили у 531-Мирзачўл сайлов округидан 1 чақириқ СССР Олий Советига депутат қилиб сайланади. Бу, район меҳнаткашларининг оддий теримчига бўлган юксак ишончларининг ифодаси эди. Шу йили у Коммунистик партия сафига қабул қилинди.

...Ўнинчи беш йилликнинг иккинчи йили — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги нишонланган йилда Турсуной Охунова бошлиқ бригада пахтакорлари ҳар гектар ердан 61 центнердан ҳосил етиштирдилар. Турсунойнинг ўзи машина бункеридан 461 тонна «оқ олтин» тўкиб, яна бир юксак маррани эгаллади.

1978 йил 21 февраль куни республикамиз бўйлаб хушхабар тарқалди. Пахтачиликни ривожлантиришда юксак кўрсаткичларга эришган машҳур пахтакор — Тошкент область Чиноз районидаги Киров номли колхознинг комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунова Ленин ордени ва иккинчи «Ўроқ ва Болға» олтин медали билан мукофотланди...

Икки Турсуной, икки давр. Бири колхоз тузумининг бошланиш даврида ишлаб чиқаришнинг олдинги сафида турган бўлса, иккинчиси бугунги кунда минглаб ўзбек хотин-қизларини ўз ортидан эргаштирган Иттифоқимизга машҳур механизатор.

Юқоридаги икки лавҳа Тошкент область Чиноз районидаги Киров номли колхознинг тарихидан олинган. Ушбу тарихий очерк Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институти томонидан 1979 йили тайёрланди. Унинг автори журналист Анвар Мадраҳимов шу институтнинг катта редактори.

А. Мадраҳимов тарихий очеркда Киров номли колхознинг шонли 50 йиллик тарихини қизиқарли маълумотлар ва фактлар орқали очиб беради. Ўқувчи кўз ўнгидан қишлоқларнинг инқилобдан олдинги даврдаги ҳаёти, Совет ҳокимияти барпо этилгандан сўнг ер—сув ислоҳотининг амалга оширилиши, дастлабки коллектив хўжаликларнинг тузилиши ва уларнинг ташкилий-хўжалик жиҳатидан мустаҳкамланиши, Улуғ Ватан уруши йилларида хўжалик хотин-қизларининг қаҳрамонона ишлари, урушдан кейинги даврда хўжаликни тиклаш ва ривожлантириш соҳасидаги фаолияти ва ниҳоят бугунги кунда колхоз меҳнаткашларининг қўлга киритаётган ютуқлари бирма-бир ўтади. Тарихий очеркда узоқ ўтмишнинг нафаси ҳам, колхоз тараққиётининг турли даврларида фидокорона меҳнат қилган одамларнинг жонли образлари ҳам ўзининг ёрқин аксини топган.

Ўзбекистон колхоз ва совхозлари ўз тараққиётида шонли тарихий йўлни босиб ўтди. Республика қишлоқ хўжалигида рўй берган социалистик ўзгаришларни ўрганиш ва кенг пропаганда қилишда Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институти муҳим роль ўйнамоқда.

Колхоз ва совхоз тузумининг тарихи қишлоқ ёшларини партия ва Ватанга муҳаббат, оталар жасоратига садоқат руҳида тарбиялашда муҳим аҳамиятга эга. Бугунги кунга келиб жамоатчилик институти коллективи томонидан 200 дан ортиқ колхоз, совхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик ташкилотларининг тарихи тайёрланди. Яқинда «Ўзбекистон» нашриёти томонидан «Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи» кўп томлигининг саккизинчи томи босмадан чиқди. Ҳар бир том ўртача 30 босма листдан иборат бўлиб, у 5 минг нусхада ўзбек тилида чоп этилган. Эндиликда тўққизинчи том нашрга тайёрланди.

Кейинги йилларда Тошкент областидан 30 га яқин колхоз ва совхознинг тарихи ҳақида очерклар ёзилди. Жумладан, журналистлар Эркин Юсупов, Карим Бўронов ва қишлоқ ўқитувчиси Қосим Ёқубовлар томонидан ёзилган Тошкент районидаги Ильич номли, Оққўрғон районидаги Ҳ. Олимжон номли колхозлар, Бекобод районидаги «КПСС XXV съезди» совхози тарихи очерклари юксак савияда, ўқимишли ёзилганлиги билан ажралиб туради.

Областдаги колхоз ва совхозлар ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари тарихини очеркларда мазмундор, қизиқарли қилиб ёзилишини таъминлашда, колхоз тарихи материалларини омма ўртасида кенг тарғиб қилишда жамоатчилик институтининг область филиали катта роль ўйнамоқда. Филиалнинг илмий тадқиқот бўлимига ҳозирда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Иттифоқ миқёсидаги пенсионер Ориф ака Абзалов раҳбарлик қилади.

Колхоз ва совхозлар тарихи олимлар, журналистлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари томонидан ёзилаяпти. Колхоз ва совхоз тузумининг тарихи ва ривожланиши тўғрисидаги билимларни аҳоли орасида пропаганда қилиш тобора катта сиёсий ва тарбиявий аҳамият касб этмоқда. Асрлар ўтади, бу тарихий очерклар дастлабки коллектив хўжаликларни барпо қилган, наинки фақат совет халқини, балки бутун инсониятни фашизм вабосидан халос қилган, тикланиш даврида жасорат кўрсатган, социализмнинг узил-кесил ғалабасини таъминлаган ва инсониятнинг асрий орзуси бўлган порлоқ жамият — коммунизм пойдеворини қўйган оталар ва боболар ҳақида авлодларга ҳикоя қилади... Ўн йилдан ортиқ фаолият кўрсатаётган бу жамоатчилик институти коллективининг меҳнати шу жиҳатдан эътиборли ва ардоқлидир.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

КЕСКИНЛИК КУЧАЙМОҚДА

Америка матбуоти АҚШнинг Эрон ишларига ҳарбий йўл билан аралашиш эҳтимоли борлигини кенг миқёсда шарҳламоқда. «Нью-Йорк таймс» газетасининг уқтиришича, «Американинг ҳарбий кучларини ҳаракатга келтириш учун кўрилган кейинги чоралар жиддий равишда қабул қилиниши керак ва Эрон ўз қилмиши жазосини тортади, деб Қўшма Штатлар Эронни огоҳлантириб қўйди...» «Оқ уй ва давлат департаментининг вакиллари, деб ёзади яна газета, Эронни жазолаш учун ҳарбий интиқом имкониятини истисно қилишдан бош тортдилар».

Шу муносабат билан Энби-си телевизион компаниясининг хабар қилишича, ҳозирги вақтда президентнинг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси З. Бжезинский, давлат секретари С. Вэнс ва мудофаа министри Г. Браун Эрон ишларига ҳарбий аралашув эҳтимоли режаларини ишлаб чиқиш билан шуғулланмоқдалар.

Айни вақтда АҚШнинг Форс кўрфази районидаги ҳарбий потенциалини кучайтириш чоралари кўрилмоқда. АҚШ Атлантика флотининг вакили Норфолькда (Вирджиния штати) Тинч океанга «С-5» маркали баҳайбат ҳарбий транспорт самолётларида жанговар десант вертолётлари ташилаётганини айтди. ЮПИ агентлигининг қайд этишича, бу вертолетлар «Китти хок» авианосеци бошчилигидаги группага кирувчи ҳарбий кемаларга жойлаштирилади.

Теҳронда АҚШ элчихонасини ишғол қилиб олган эронлик студентлар радио орқали баёнот бериб, башарти Вашингтон Эронга қарши ҳарбий ҳаракат қиладиган бўлса, гаровга ушлаб турилган американликлар отиб ташланади, элчихона эса портлатиб юборилади, деб огоҳлантирдилар.

Қўшма Штатларнинг ҳарбий кучни ишга солиш тўғрисидаги дўқлари Эронда Америкага қарши кайфиятни кучайтирмоқда, холос. Эрон қуруқликдаги қўшинлари қўмондони генерал Фаллоҳийнинг «Бомдод» газетаси мухбири билан суҳбатда айтишича, башарти американликлар куч намойиш қилишдан хатарли ҳаракатлар қилишга ўтсалар, Эрон қуролли кучлари тўла жанговар шай ҳолатга келтирилади. Эрон армияси, деди у, ҳозир бутун Эрон халқининг ёрдами ва мададига таянмоқда, бинобарин, биз ҳеч қандай дўқлардан чўчимаймиз. Эрон ҳарбий денгиз кучларининг қўмондони вице-адмирал Мадани Франс Пресс агентлигининг мухбирига ҳозирнинг ўзидаёқ у Эрон ҳарбий денгиз флотини жанговар шай ҳолатга келтириб қўйганини айтди.

Айни вақтда Қўшма Штатларда Эронга қарши ашаддий кампания кучайтирилмоқда, турли сиёсий арбоблар бу кампанияга қўшилмоқдалар. Жумладан, сенатор Б. Голдуотер Эронга қарши уруш ҳаракатлари бошлашга чақирди.

Франциядаги «Паризьен либере» газетасининг фикрига қараганда, Америка — Эрон муносабатларида ҳозир рўй берган танглик «ўзининг сиёсий, иқтисодий ва бошқа оқибатлари жиҳатидан Исроил — Араб урушларидан кейин Яқин Шарқдаги энг таҳликали танглиқдир». Газета АҚШнинг ҳарбий ҳаракатлар қилиш режаларига тўхталиб, «дипломатия жиҳатидан олганда бу ҳаракатлар жуда хатарлидир. Нефть экспорт қилувчи давлатлар ташкилотига аъзо бўлган мамлакатларнинг бирдамлиги АҚШга нефть етказиб беришни тўхтатиб қўйилишига сабаб бўлиши мумкин», деб ёзди.

Вашингтоннинг Эрон шаънига андишасизларча дўқ-пўписа қилиш йўлига ўтганлиги Америка жамоатчилигининг норозилигини кучайтирмоқда. Вашингтонда «Шоҳни Эронга топшириш комитети» деб аталган мўътабар ташкилот тузилди. Бу ташкилотга жамоат, касаба союз, студентлар ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар кирди. Шу комитетнинг раҳбарларидан бири Ж. Риган матбуот конференциясида сўзлаган нутқида АҚШ маъмуриятини мамлакатда Эронга қарши жазава кучайишини тўхтатишга ва қилган жиноятлари учун одилона судга берилиши лозим бўлган шоҳни Эрон халқига топширишга чақирди.

(ТАСС, 22 ноябрь).

ПОКИСТОНДА ҒАЛАЁНЛАР

ИСЛОМОБОД, 22 ноябрь. (ТАСС). Покистонда кеча бўлиб ўтган ғалаёнлар муносабати билан Исломобод ва Равалпиндидаги коллежлар ва университетлар икки кунга ёпиб қўйилганлиги эълон қилинди. Шу ғалаёнлар давомида АҚШнинг Исломободдаги элчихонаси тормор этилган, АҚШнинг Равалпинди ва Лоҳурдаги ахборот марказлари биноларига ўт қўйган эдилар. Элчихонанинг ўт ичида қолган биносида Американинг денгиз пиёда аскаридан ташқари яна баъзи хабарларга қараганда АҚШнинг ҳарбий ҳаво атташеси ҳам ҳалок бўлган.

Бугун Покистон матбуоти Карочи, Пешовар, Кветта, Абботобод, Саҳивал, Хайдаробод, Файсалободда ҳам Америкага қарши оммавий намойишлар бўлганлигини хабар беради. Газеталар Маккадаги мачит босиб олинганлиги ва АҚШ Теҳрондаги ўз дипломатларини озод қилиш масаласини ҳал этиш учун куч ишлатиш режаларини тузганлиги тўғрисидаги хабарлар муносабати билан ана шу намойишлар юз берганлигини таъкидлайди.

ПАРИЖ, 22 ноябрь. (ТАСС). Франс Пресс агентлигининг хабарига қараганда, Бангладеш пойтахти Дакка шаҳрида АҚШ элчихонаси биноси олдида Америкага қарши намойиш бўлиб ўтган. Намойиш иштирокчилари Маккадаги бош мачитга ҳужум қилишда АҚШ Марказий разведка бошқармасининг қўли бор, деб айбладилар.

ВЬЕТНАМ-ХИТОЙ МУЗОКАРАЛАРИДА

ПЕКИН, 22 ноябрь. (ТАСС). Бу ерда ўтказилаётган Вьетнам-Хитой музокараларида бугун навбатдаги мажлис бўлиб ўтди. Мажлисда сўзга чиққан Вьетнам ҳукумат делегациясининг бошлиғи, ВСР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Динь Ньо Лием Хитой томони Вьетнамга қарши янги ҳарбий авантюра тайёрлаш йўлидаги ҳаракатларини авж олдириб юборганини қоралади. Хитой, деди у, ВСР чегараси яқинида жойлаштирилган ўз қўшинларини 12 та дивизиядан 15 тага етказди, Жанубий Хитой аэродромларига ва Хайнань оролига қўшимча равишда кўп миқдордаги ҳарбий самолётлар юборилди. Бу оролдаги базаларда жойлашган Хитой ҳарбий-денгиз кучлари зўрайтирилди.

Вьетнам делегациясининг бошлиғи Хитойнинг Ҳинди Хитойдаги бошқа икки мамлакат — Лаос ва Вьетнамга дўқ қилиш ва уларнинг ички ишларига аралашиш сиёсатини ҳам қоралади. Эндиликда Пекин Америка империализми изидан бориб, деб уқтирди у, Жанубий-Шарқий Осиёда жандарм ролини ўйнамоқда.

Вьетнам делегациясининг бошлиғи шу куни Пекинда ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, Хитой томонининг бемаънилик позицияси сабабли навбатдаги мажлис натижасиз тугаганини маълум қилди. ХХР делегацияси шу учрашувда Вьетнам-Хитой муносабатларини яхшилаш проблемасини амалий равишда ҳал этишга интилаётганини кўрсатмади. Бунинг ўрнига Хитой ҳукумат делегациясининг бошлиғи Ханъ Нянь-Лун халқ Кампучиясига дахлдор талабларни яна ўртага қўйди. Ҳолбуки бу мамлакат музокараларда қатнашмаётганлиги маълум. Вьетнам делегацияси мана шу асоссиз талабларни рад қилди.

МАККАДАГИ ВАЗИЯТ

ҚУВАЙТ, 22 ноябрь. (ТАСС). Саудия Арабистонидан олинаётган хабарларга кўра, бир группа қуролланган шахслар Исломнинг бош муқаддас мачити Каабани босиб олган Маккада вазият ҳамон кескинлигича қолмоқда. Саудия хавфсизлик кучлари қуролланган тўда гаровга олган кишиларни озод қилиш чораларини кўрди. Шунинг натижасида мачитнинг кўп қисми маъмурлар назорати остига ўтди. Гаровга олинган ҳамма кишилар озод этилди. Босқинчиларнинг кўпчилиги қамоққа олинди, бошқалари мачитнинг юқори қаватларига яшириниб олдилар. Босқинчиларнинг нияти ҳамон маълум эмас. Кааба мачити ҳукумат қўшинлари томонидан қуршаб олинган. Маккада комендантлик соати жорий қилинган.

Саудия Арабистони ташқи ишлар министри Сауд Алфайсал Қувайтда чиқадиган «Ас-сиёса» газетаси мухбири билан суҳбатда мачитни босиб олишда эронликларнинг қатнашганлиги тўғрисида Миср матбуоти ва Ғарб матбуот агентликларининг хабарларини рад этди.

Дўстлик таронаси

ШУ йилнинг июнь ойида қардош Озарбайжонда Ўзбекистон ССР адабиёти ва санъати кунлари катта тантаналар, серҳаяжон учрашувлар, унутилмас таассуротларга тўлган ҳолда ўтган эди. Ўзбекистонлик адабиёт ва санъат вакиллари серқуёш озар диёрининг меҳнат аҳли билан учрашиб, йирик саноат ва маданият марказларида ўзбек адабиёти ва санъати қўлга киритган муваффақиятларни намойиш этган эдилар.

Бунга жавобан, яқинда жонажон диёримизда Озарбайжон ССР адабиёт ва санъати кунлари ўтади. Ўн кун давомида озарбайжонлик қардошларимиз халқимизнинг барча соҳаларда эришаётган меҳнат ютуқлари билан танишадилар. Қадим-қадимдан дўст — қондош, сафдош — озар ва ўзбек халқларининг дўстлик алоқаларини янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлашда бу учрашувлар янги қадам бўлади.

●

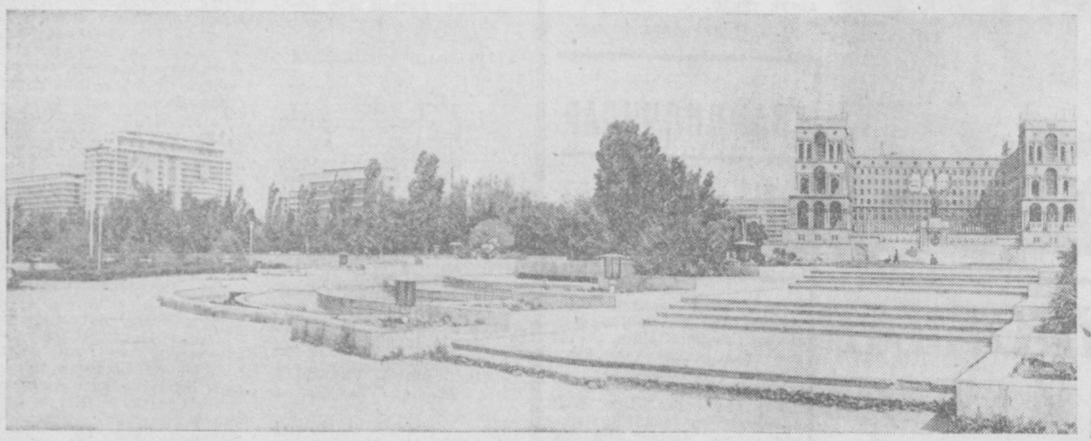

Суратларда: 1. 1979 йил, июнь. Ўзбекистон адабиёти ва санъати вакиллари Озарбайжон нефтчиларининг меҳмони. 2. Бугунги Бокунинг марказий майдони.

С. Маҳкамов фотолари.

ҲАЁТБАХШ КИНОЛЕНТАЛАР

Партия ва ҳукуматимиз кейинги йилларда Совет кинематографчилари зиммасига ҳам улкан вазифалар юкламоқда. Шундай вазифалардан бири — ҳужжатли ленталарда қишлоқ меҳнаткашлари ҳаётини акс эттиришдир. Бунга жавобан Ўзбекистон илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар студиясида шу йилнинг ўзидаёқ ўнга яқин ҳужжатли ленталар суратга олинди.

В. Николаев сценарийси асосида яратилган «Саҳро турналари» (режиссёр ва оператор Д. Салимов) фильми Қарши чўлини ўзлаштираётган қурувчилар, мелиораторлар ва пахтакорлар меҳнатини мадҳ этади. «Райком секретари» кинолентаси эса Андижон область Избоскан район партия комитетининг секретари У. Саримсоқовнинг раҳбарлик ва ташкилотчилик фаолиятига бағишланади.

«Қишлоқнинг эртанги куни», «Чинор ҳақида афсона», «Шеробод чўллари» каби янги киноленталар ҳам республикамиз қишлоқларининг янги қиёфаси, табиат бойликларини ҳимоя қилиш, чўлда «оқ олтин» яратаётган заҳматкаш пахта усталарининг жасорати, илмий лабораторияларда ипак пахтанинг янги навларини яратаётган селекционер олимлар фаолияти ҳақида ҳикоя қилади.

С. АБДУРАҲИМОВ.

Спорт

«СПАРТАК»МИ ЕКИ «ШАХТЁР»?

Эртага футбол бўйича мамлакат 42-чемпионати байроғи туширилади. Киев динамочиларининг Олмаотада «Қайрат»дан 0:1 ҳисобида мағлубиятга учрашлари уларни олтин медаллардан маҳрум қилди. 48 очко билан пешқадамлик қилаётган «Спартак»ка фақат Донецкнинг «Шахтёр» футболчиларигина рақобатлик қилишлари мумкин. Пойтахт футболчилари эртага Ростовда маҳаллий армиячилар билан учрашсалар, «Шахтёр» ўз майдонида «Торпедо»ни қабул қилади. Агар «Спартак» билан «Шахтёр» тенг очко тўпласа биринчилик низомига кўра ана шу икки коллектив ўртасида қўшимча ўйин бўлади.

«Пахтакор» охирги ўйинни «Локомотив» футболчилари билан ўтказади.

ТЕРМА КОМАНДА САФИДА

Стол теннисн бўйича ўтказилаётган Европа биринчилигида СССР терма командаси пешқадамлик қилмоқда. Спортчиларимиз навбатдаги учинчи ғалабани қўлга киритдилар. Улар Болгария теннисчиларини 7:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Тошкентлик Флора Булатова терма команда ғалабасига муносиб ҳисса қўшмоқда. У Болгария чемпиони Д. Гергелчевани 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратди.

ҚАҲРАМОН МУКОФОТИ УЧУН

Гомелда классик кураш бўйича ўсмирлар ўртасида ўтказилган Бутуниттифоқ турнири ниҳоясига етди. Совет Иттифоқи Қаҳрамони Т. Бородин хотира совринн учун бўлган бу мусобақада барча иттифоқдош республикалардан келган 330 полвон гиламга чиқди.

Вазн тартибида ғолиб келиб, мухлислар ва мутахассисларнинг эътиборига сазовор бўлган қобилиятли курашчилар орасида республикамиз вакиллари ҳам бор. СССР спорт комитетининг тренери, олимпиада чемпиони Ш. Хисомиддинов навоийлик В. Соколовскийнинг номини қобилиятли ўринбосарлар қаторида тилга олди. Вазн тартибида бош совринни қўлга киритганлар сафида тошкентлик О. Ли ҳам бор.

БИРИНЧИ ДАВРА ЎЙИНЛАРИ

Таллин шаҳрида волейбол бўйича мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида қатнашаётган командалар биринчи давра ўйинларини ўтказдилар. Саккиз команда қатнашган бу беллашувларда фақат Минскнинг «Мотор» командасигина мағлубият нималигини билмади. Қолган барча командалар очколар йўқотишди. Тошкентнинг «Динамо» волейболчилари 7 та ўйиннинг тўрттасида устун келдилар ва учтасида мағлубиятга учрадилар. Улар Тбилисининг «Спартак» командасини 3:1, Фрунзенинг «Буревестник» коллективини 3:0, «Днепр»ни 3:2, «Труд»ни 3:1 ҳисобларида енгиб, «Калев»га 0:3, Кишинев армиячиларига 1:3 ва «Мотор»га 2:3 ҳисобида ютқаздилар.

Командаларнинг биринчи даврадан кейинги турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

Командалар	Ў.	О.
«Мотор» Минск	7	7
«Калев» Таллин	7	6
«Динамо» Тошкент	7	4
«Труд» Шевченко	7	4
«Днепр» Днепропетровск	7	3
«Спартак» Тбилиси	7	2
СКА Кишинев	7	2
«Буревестник» Фрунзе	7	0

МЕЗБОНЛАР УСТУНЛИГИДА

Тошкентнинг «Бинокор» хоккейчилари чемпионатнинг навбатдаги ўйинларини ўз майдонларида Омскнинг «Шинник» командаси билан ўтказдилар. Ўтган куни бўлиб ўтган биринчи учрашув майдон эгаларининг устунлигида ўтди ва 5:2 ҳисобида тугади. Кеча командалар такрор куч синашдилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Бизнинг ахборот

ҚИШ МАВСУМИДА

«Қизил тонг» ишлаб чиқариш бирлашмаси чеварлари қўлидан чиққан пальтоларнинг янги хили савдога чиқарилди. Янги хил пальтолар Модалар уйи тайёрлаб берган намуна асосида тикилмоқда. Унинг ёқасига сунъий мўйна қопланган бўлиб, кўриниши жуда хушбичим ва гўзалдир.

Кейинги пайтда янги моделдаги пальтолар ишлаб чиқариш учун қўшимча иш участкалари ажратилган. Моделчилар ишлаб чиққан намуналар мутахассислар томонидан юқори баҳоланмоқда.

Чеварлар тикилаётган маҳсулот сифатини яхшилашга ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар. Шу боисдан ҳам бирлашма маркаси босилган пальтолар савдоси чаққондир. Айниқса, хотин-қизларга мослаб ишлаб чиқарилаётган мўйна ёқали пальтоларни харидорлар суюб олмоқдалар.

Коллектив қиш мавсуми учун эркакларга ҳам алоҳида моделдаги пальтолар ишлаб чиқаришга киришди.

ЯШИЛ ЛИБОС

Шаҳримизда кузги кўчат экиш ойлиги қизғин давом этмоқда. Бу йил кўча бўйлари, хиёбонларда янги хил дарахтлар пайдо бўлаяпти. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ботаника боғи кўчатзорларида етиштирилган ниҳоллар шаҳримизга ҳусн бағишлаяпти.

Айниқса, лола дарахти, пирамидасимон дуб, гибрид қайин каби ниҳоллар ўзининг кўрки, салобати қишда ҳам кўм-кўк бўлиб туриши билан бошқа дарахтлардан фарқ қилади. Бундан ташқари, атир гуллардан 35 хили экиш учун тайёрлаб қўйилди. Шулардан етти хили янги навдаги атр гулдир. Ботаника боғи илмий ходимлари янги хил манзарали кўчатларни ўтқазиш ва парваришлашда ободонлаштириш бошқармалари ходимларига зарур маслаҳатлар бермоқдалар.

ҚЎЛЛАРИ ГУЛ

Оржоникидзе районн хўжаликларида қурилаётган турар-жой бинолари, маданий-маиший муассасалар кўрган кўзни қувонтиради. Уларнинг кўпчилигини 40 кўчма механизациялашган колонна қурувчилари бунёд этишаяпти.

Қурувчилар йил бошида 1 миллион 100 минг сўмлик иш бажаришга ваъда қилган эдилар. Яқинда улар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Хўжаликларда ва ишчи посёлкаларда 1 миллион 300 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Йил охиригача планга қўшимча яна бир қатор объектларни ишга туширадилар. Жумладан, янги мактаб, марказда қурилаётган турар-жой бинолари, болалар боғча ва яслиларини қуришда бу колонна қўли гул қурувчиларининг хизматлари катта бўлди. Шу кунларда турар-жой биноларини йил охиригача фойдаланишга топшириш учун тинмай меҳнат қилмоқдалар.

М. ЗАРИПОВ.

ХОТИН РОЗИ БЎЛАРМИКАН?

(ҲАЖВИЯ)

Икки табақали ўймакор, сарғиш ёғоч эшик қаттиқ тепки зарбидан қарсиллаб товуш чиқарди-да лапанглаганича очилиб кетди; шундай зарб билан очилдики, ҳатто эшик кесакисидан бир парча кесак уваланиб ерга тушди, оғилхонадан югуриб чиққан мушук оғзидаги жўжани ерга ташлаганча, бир нафас гангиб қаёққа қочишни билмай жойида қотиб қолди. Ҳовлига эгнида қора лас чопон, бошига эски тор шляпа кийган бир киши ҳовлиққанича кириб келган эди:

—Хотин, ҳо-о хотин! Мубо... пишт-э, нега муёвлайсан, сенга биров оёқнинг тагида ўралаш дедими?.. Хотин дейман, ҳой Муборак.. Ичкариги хонада ўқувчиларнинг ёзма ишини текшириб ўтирган Муборакхон эрининг ҳовлиқиб кириб келишидан чўчиб тушди ва ранги оқарганча унга пешвоз чиқди.

—Ҳа, намунча, тинчликми ўзи ёки бирон жойга ўт тушдими?

— Э-э, юрагимга ўт тушди, янги хўжайиннинг таъби нозик чиқиб қолди, ҳеч тушунолмай қолдим. Биласизми нима, у киши ҳалиги нимайди.. ҳаҳ қуриб кетсин, ғазал ёзадиган одатлари бор экан, худо бу кишига ҳар томонлама берган экан-да...

— Бо, шунга шунча ваҳимами? Қўрққандан ҳовлиққан ёмон экан, хўш... хўжайинингиз ғазал битсалар нима бўпти, шунга шунча ваҳимами?

— Ие, нима бўпти эмиш, ахир мен ғазал ёза олмайманку, шуни биласанми ўзинг? Бугун ана у бухгалтеримиз Чўтбоев билан кассир Пултоевлар ҳам алланимабалоларни ёзиб боришибди. Хўжайин уларга сариёғдек ёқадиган гапларни гапирдиларки... Менга эса «Сенчи?» дегандай ҳўмрайгандилар ўзимни эшикнинг орқасида кўрдим... Ҳа, Ялтангбоев омбор қўлдан кетдиёв дедим ўзимга-ўзим...

— Э-э, лаганбардорлик ҳам эви биланда, — деди Муборакхон ғўр нарса егандек юзини буриштириб.

— Бу қандоқ гап? Бир ҳафта олдин раисимиз «шампанское»нинг қопқоғини ҳидлашни яхши кўрарканлар деб, пластмасса тиқинни ҳидлаб юрдингиз, индамадим. Уйга келган дугоналарим олдида уятдан ер ёрилмади, ерга кирмадим. Ундан олдинги ойда раисимиз гўшт емас эканлар деб бир ой болаларни гўштсиз овқат билан боқтирдингиз, бунисига ҳам чидадим. Ахир, бу қандоқ гап... иснодга ҳам ўлдирдингиз-ку одамни!

— Ҳой, ҳой, жим бўл-э. Ҳайрият, ҳеч ким эшитмади, вой юрагим-ей... Нодонсан хотин, нодонсан. Хотин зотини қирқ йил ўқитса ҳам ундан Афлотун чиқмайди. Ахир, сенга минг маротаба айтганман ва яна айтаман: одамзот дегани бир ниҳол бўлса, хўжайинлар бамисоли улкан дарахт. Катта дарахтнинг сояси ҳам катта бўлади-да, нодон! Ўзим бир амаллаб шу дарахтнинг соясида омбор мудири бўлиб салқинлаб ётган бўлсам, худо кўрсатмасин характерим хўжайинга ёқмай қолиб, «Бор далага чиқиб пахта тер!» деб қолсалар нима бўлади, а, нима бўлади?.. Шу ҳавода пахта теришни ўйлаяпсанми ўзи, вой-вой-вой.

Ялтангбоев бошини чангаллаб супага ўтириб қолди. Хотинининг унга раҳми келди шекилли, юмшади:

— Хўш, нима қил дейсиз, ғазал ёзиб берайми, бу нарса менинг қўлимдан келмайди...

— Сени ёзолмаслигингни биламан, анув «9»-чи синфдаги Қулмат бригадирнинг тирмизаги қизларга балодай ишқий байтлар ёзадиган бўп қопти дегандинг-ку, ўшанингга айт... Сал-пал қораласа бўлди, жон хотин, шу сафар ҳам балодан ўзинг қутқар, ахир...

— Хўп, бўпти айтиб кўраман...

— Оҳ, айланай халоскоримдан! Ҳа-ҳа, ҳали мен кўрсатиб қўяман-ўша Чўтбоев билан Пултоевга, лаънати падхалимлар... Ҳай, мен кетдим, хўжайиннинг даладан қайтадиган вақтлари бўлиб қолди...

Ялтангбоев оғриқ тишини суғуртириб қутилган одамдай хурсанд ҳолда чиқиб кетди.

Орадан уч кун ўтди. Яна ўша бизга таниш ўймакор, сарғиш эшик тепки зарбидан қарсиллаб очилиб, ҳовлига ҳовлиққанича Ялтангбоев кириб келди.

— Хотин, ҳо-о, ҳот-т... войай, иҳ... лаънати тирмизаклар тарвузни ейишга ейишади-ю, пўчоғини оёқ остига ташлашади. Хотин дейман, ҳой Муборак...

Ичкари уйдан енглари ҳимарилган, қўллари ун юқи Муборакхон чиқди.

— Ҳм-м, яна нега ит қувган одамдай ўпкани қўлтиқлаб қолибсиз, чопонингизни қоқинг....

— Чопонни қўй хотин, иш чатоқ... Шу-шу...

— Нима шу-шу... тезроқ гапиринг ҳамирим ачиб кетади.

— Шу, бу иш ҳам фақат сенга боғлиқ. Қўлингни ювда, тезроқ кийиниб онангникига жўна... Фақат тезроқ, бир-икки кун ўша ёқда туришингга тўғри келади, бўлмаса чатоқ...

— А, чатоқ, нима чатоқ. Вой ўлай, ойимга бир нарса бўптими-а? Айтсангизчи тезроқ, айтинг деяпман?!

— Э-э, ойингга бало ҳам урмаган, милтиқнинг ўқидай ойинг. Биззи хўжайиннинг феъллари айниб хотинлари билан уришиб қолган эканлар, кеннойимлар ҳам «ҳай-ю ҳайт» қилиб оналариникига кетиб қолибди. Йўлда ҳозир Чутбоевнинг хотинини кўрдим, уям бир томонга кетаяпди. Жон, хотин, хўжайин хотини билан ярашгунча сен ҳам ойингникида тура қол...

Муборак ҳолсизланганча супага ўтириб қолди. Ялтангбоев эса тиз чўккканича жаврарди:

— Жо-он, хотин....

Муҳаммад ОЧИЛОВ.

ШУ КУННИНГ ИЛҲОМЛАРИ

ПАХТАЗОР ПОЛВОНЛАРИ

Минг таъриф-тавсифга беҳирад жавлонлари,
Яшанг, минг олқиш сизга, пахтазор полвонлари.
Пахтага лиқ-лиқ прицеплар учар манзил сари,
Кетма-кет турнақатор «оқ олтин» карвонлари.
Заводлар бағри тўлибдир, хирмонлар ҳам кўкўпар,
Ростласа қад етмагай ҳеч дунёнинг нарвонлари.
Олдинга силжир илдам карвонда йўқ толиқиш,
Карвонда йўқ толиқиш, яхшидир сарбонлари.
Пахтазор полвонлари ҳам ўғил, ҳам қизу-жувон,
Беллашар ёшу қари, юртим марду майдонлари.
Ким ўзарга беллашиб оппоқ пахта пайкалида,
Мардларнинг жасорату журъатла ўтгай онлари.
Томчидан дарё бўлур деб янграгай халқ ҳикмати,
Дилдорлар бир ёндадир, йигитлар — бир ёнлари.
Пахтазорларни кезиб, Ҳамро чин дилдан дедим:
«Тобора кўкларга бўй чўзсин юртим хирмонларнинг!».

Ҳамроқул СУЛАИМОНОВ.

ОҚ ТОҒЛАРИМ

(Қўшиқ)

Ер шарига зар камар
Менинг оппоқ тоғларим.
Шуъласидан мунаввар
Бўлди дунё боғлари.

Кийинтириб оламни
Зар либосга безадим.
Мен башарга толамдан
Дастурхонлар тузадим.

Юрагимга жойладим
Оқ денгизлар мавжини.
Аҳдга вафо айладим,
Кийдим шараф тожини.

Бахту омад бўлди ёр,
Партиям — ифтихорим.
Давраларда ўрним бор,
Шарафлар эл-диёрим.

Ашурали АҲМЕДОВ.

РАССОМ ХАНДАСИ

Шунақаси ҳам бўлади:

— Майли розиман...

Оилавий драма.

— Дўхтир, эрталабдан бошим тарс ёрилай деяпти.

— «Бош оғриғи» қилиб кўрмадингизми?

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

Ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
24, 25 ноябрь соат 19.00 да

«ҒАЗАЛХОН ЁШЛИГИМ»

НАЗМ, НАВО ВА РАҚС КЕЧАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари—шоирлар:
Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА, Абдулла ОРИПОВ
ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТИ «ЛАЗГИ» ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК АНСАМБЛИ.
Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти — Гавҳар РАҲИМОВА.

ХОНАНДАЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
Камолиддин РАҲИМОВ, Ҳолисхон ҚОДИРОВА.
Солистлар: Ортиқ ОТАЖОНОВ, Ғулом ДАДАХОНОВ, Нодира АҲМЕДОВА, Нурулла ЖУМЯЗОВ, Нуриддин ҲАЙДАРОВ.

РАҚҚОСАЛАР:

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати
Дилбар ФАЁЗОВА.
Бутуниттифоқ эстрада артистлари конкурсининг лауреати
Карима УЗОҚОВА
Гулчеҳра ЮСУПОВА, Роза КАКУРИЕВА.
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ
Музика раҳбари — Ҳамид ИСМОНОВ.
Программани Ҳанифа ОРТИҚБОЕВА олиб боради.
Билетлар Свердлов номли концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
24 НОЯБРДАН БОШЛАБ
ЯНГИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
«ҲИНД ФИЛЛАРИ» ЙИРИК СОВЕТ АТТРАКЦИОНИ

Ургатувчи — РСФСРда хизмат кўрсатган артист Анатолий КОРНИЛОВ.
Икки бўлимдан иборат катта программа.
Акробатлар, гимнастлар, эквилибристлар, ўргатилган зебралар, кучуклар ва бошқалар қатнашадилар.
Москва цирки варьетесининг ҳазиллари, интермедиялари, репризлари. Таниқли масхарабозлар Наталья Лесникова ва Юрий Червоткинларнинг масхарабозлик номерлари.
Томошалар соат 19.30 да, шанба кунлари соат 13.00, 16.00, 19.30 да, якшанба кунлари соат 12.00, 16.00 ва 19.30 да бошланади.
Олдиндан билет сотиш кассаси ишламоқда.
Касса соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.
Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 24|XI да Пиковая дама, 25|XI да Аловиддиннинг сеҳрли чироғи (12.00, премьера), Севги ҳақида афсона (19.00, премьера).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24|XI да Келинлар қўзғолони, 25|XI да Шошма, қуёш!

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — АБВГдейка. 10.10 — Ота-оналар, Сизлар учун. 10.40 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 11.10 — Тонгги почта. 11.40 — Здоровье. 12.25 — Спортлото. 12.40 — Москвичка. 13.55 — Дунё воқеалари. 14.10 — Мультфильм. 14.15 — Я. Рицос поэзияси. 15.00 — Бизнинг обзор. Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи Ю. А. Летунов олиб боради. 15.45 — Спектакль. 16.30 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 17.30 — 1979 йил қўшиқлари. 18.10 — 9-студия. Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. С. Зорин олиб боради. 19.10 — Анна Каренина. Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Омск театри. 23.05 — Оқшом тароналари. Кўрсатув тугагач янгиликлар.

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Дам олиш концерти. 11.00 — Сўз кетидан сўз келар. 11.20 — Ўзбекистон спорти. 11.50 — Мактабгача ёшдаги бола ва мактаб. 12.20 — Уларнинг истеъдоди — музика. 13.00 — Светофор. 13.45 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 14.15 — Нариги томондагилар, тингланг. Бадиий фильм. 15.00 — Хоккей бўйича СССР чемпионати, «Бинокор» — «Шинник». 18.20 — Юлдузча. 19.00 — До-ре-ми-фа-соль. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Цирк! Цирк! Цирк! 20.30 — Ахборот. 20.50 — Санъаткорлар ҳосил усталарига. 21.30 — Время. 22.05 — Табрикларимизни қабул этинг.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П. ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор — 336495; 325302, редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750.

БЎЛИМЛАР: оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325553; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик —325733; рассом — 325645; фотомухбир — 325894.

Р. 13287. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64633. Е.—2617.